

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Ida Lindroos

MUSIIKKITUOKION MERKITYS LAPSELLE VARHAISKASVATUKSESSA

Sosiaali- ja terveystieteiden
2015

TIIVISTELMÄ

Tekijä	Ida Lindroos
Opinnäytetyön nimi	Musiikkituokion merkitys lapselle varhaiskasvatuksessa
Vuosi	2015
Kieli	suomi
Sivumäärä	54+5 liitettä
Ohjaaja	Merja Kaminen

Tämän laadullisen toimintatutkimuksen tavoitteena oli selvittää, mitä musiikkituokiot merkitsevät lapselle varhaiskasvatuksessa sekä miten lapsen käyttäytyminen tai toiminta muuttuu musiikkituokion aikana. Tutkimus toteutettiin yksityisessä Kalliokadun päiväkodissa keväällä 2015 havainnointia ja haastattelua apuna käyttäen. Musiikkituokioiden toivottiin tuovan päiväkotiiin uusia toimintamalleja, joita päiväkodissa voitaisiin myöhemmin hyödyntää.

Musiikkituokioita järjestettiin Kalliokadun päiväkodissa yhteensä viisi. Tutkimuksen kohderyhmänä oli yksitoista 4-6-vuotiasta lasta sekä päiväkodissa työskentelevä lastentarhanopettaja. Musiikkituokiot sisälsivät teemasta riippuen laulua, soittoa, liikuntaa, kuvataidetta tai kuuntelua. Musiikkituokioiden aikana lapsia havainnoitiin ja tuokion loputtua havainnot kirjattiin ylös. Päiväkodissa työskentelevää lastentarhanopettajaa haastateltiin ennen ensimmäistä musiikkituokiota sekä jokaisen musiikkituokion jälkeen. Jokaisen tuokion loputtua lapset saivat tunnekorttien avulla kertoa omat mielipiteensä musiikkituokioista.

Tutkimuksen teoreettinen viitekehys koostuu varhaiskasvatuksesta, musiikin oppimiseen vaikuttavista tekijöistä, luovuudesta sekä lapsen musiikillisesta kehityksestä. Opinnäytetyössä kuvataan tutkimuksen tarkoitus ja toteutus sekä havainnoinnin ja haastattelun avulla saadut tutkimustulokset. Opinnäytetyö päättyy johtopäätöksiin ja pohdintaan.

Tutkimus osoittaa, että musiikkikasvatus on päiväkodissa erittäin tärkeää. Musiikki vaikuttaa lapsen kehitykseen sekä tukee lapsen sosiaalisia, kognitiivisia, emotionaalisia sekä motorisia taitoja.

ABSTRACT

Author	Ida Lindroos
Title	The Meaning of Music Sessions for a Child in Early Childhood Education
Year	2015
Language	Finnish
Pages	54+5 Appendices
Name of Supervisor	Merja Kaminen

The goal of this practice-based research was to find out what music sessions mean to a child in the early childhood education, and how the child's behaviour changes during a music session. The research was executed in private daycare centre Kalliokatu using observation and interviewing. The expectation was that the music sessions would bring along new operating models that the day care center could utilize later on.

Altogether there were five music sessions held in Kalliokatu day care center. The target group was eleven children between the ages four to six, and a kindergarten teacher. Music sessions consisted of, depending on the theme, singing, playing, exercising, and visual arts and listening. During the sessions the children were observed, and at the end of each session the observations were registered. The kindergarten teacher was interviewed before the first session, and after each session. At the end of each session children were handed a feeling card that they used to tell their own opinions about the sessions.

The theoretical frame of reference in this study consists of early childhood education, factors affecting one's ability to learn music, creativity and children's musical development. The bachelor's thesis describes the meaning and execution of the research, and the results achieved through observation and interviewing. The thesis ends to conclusions and discussion.

The research shows that music education in day care centers is very important. Music affects the child's development, and supports a child's social, cognitive, emotional and motoric skills.

Keywords Music, music education, music session, early childhood education

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO.....	8
2	VARHAISKASVATUS	9
2.1	Varhaiskasvatus ja sen tavoitteet	9
2.2	Lapselle ominaiset tavat toimia ja oppia.....	10
2.2.1	Leikkiminen	11
2.2.2	Liikkuminen	12
2.2.3	Taiteellinen kokeminen ja ilmaiseminen	12
2.2.4	Tutkiminen	13
3	MUSIIKKI VARHAISKASVATUKSESSA	14
3.1	Musiikki ja sen peruskäsitteet.....	14
3.2	Musiikkikasvatus ja sen tehtävät varhaiskasvatuksessa	15
3.3	Musiikkitoiminnan muodot.....	17
4	MUSIIKIN OPPIMISEEN VAIKUTTAVAT TEKIJÄT	18
5	LUOVUUS JA ALLE KOULUIKÄINEN LAPSI.....	20
5.1	Luovuutta edistävät tekijät	20
5.2	Luovuutta heikentävät tekijät.....	21
6	LAPSI JA MUSIIKILLINEN KEHITYS	22
6.1	Musiikki ja lapsen sosiaalisten taitojen kehitys	24
6.2	Musiikki ja lapsen puheen kehitys	25
6.3	Musiikki ja lapsen liikunnallinen kehitys	25
6.4	Musiikki ja lapsen esteettisyyden kehitys.....	26
7	TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TOTEUTUS	27
7.1	Provida	28
7.2	Laadullisen toimintatutkimuksen käyttäminen opinnäytetyössä	28
7.3	Aineiston hankinta	30
7.4	Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys	32
8	TUTKIMUSTULOKSET	34

8.1	Alkuhaastattelu	34
8.2	Ensimmäinen musiikkituokio	35
8.2.1	Havainnot ensimmäisestä musiikkituokiosta	36
8.2.2	Välihaastattelu ensimmäisestä musiikkituokiosta.....	37
8.3	Toinen musiikkituokio	38
8.3.1	Havainnot toisesta musiikkituokiosta	39
8.3.2	Välihaastattelu toisesta musiikkituokiosta	40
8.4	Kolmas musiikkituokio	41
8.4.1	Havainnot kolmannesta musiikkituokiosta	41
8.4.2	Välihaastattelu kolmannesta musiikkituokiosta.....	42
8.5	Neljäs musiikkituokio	43
8.5.1	Havainnot neljännessä musiikkituokiosta	43
8.5.2	Välihaastattelu neljännessä musiikkituokiosta	45
8.6	Viides musiikkituokio	45
8.6.1	Havainnot viidennestä musiikkituokiosta	46
8.6.2	Välihaastattelu viidennestä musiikkituokiosta.....	47
8.7	Loppuhaastattelu	48
9	JOHTOPÄÄTÖKSET	49
10	POHDINTA.....	51
	LÄHTEET.....	53
	LIITTEET	

KUVIO- JA TAULUKKOLUETTELO

Kuvio 1.	Musiikkituokion kulku	s.34
Taulukko 1.	Lapsen musiikillisten taitojen kehittyminen ikäkausittain	s.23
Taulukko 2.	Tutkimus prosessina	s. 27

LIITELUETTELO

LIITE 1. Tutkimuslupalomake lasten vanhemmille

LIITE 2. Havainnointikaavake itsearviointiin

LIITE 3. Alkuhaastattelulomake lastentarhanopettajalle

LIITE 4. Välihaastattelulomake lastentarhanopettajalle

LIITE 5. Lasten kanssa käytettävät tunnekortit

1 JOHDANTO

Olen harrastanut aktiivisesti musiikin eri muotoja pienestä pitäen, joten musiikki on aina ollut lähellä sydäntäni. Olen työskennellyt paljon alle kouluikäisten lasten kanssa, joten musiikkiin liittyvän laadullisen toimintatutkimuksen tekeminen varhaiskasvatuksessa tuntui luontevalta. Tutkimuksessa selvitetään, mitä varhaiskasvatuksessa järjestetyt musiikkituokiot merkitsevät lapselle sekä kuinka musiikkituokiot vaikuttavat lapsen käyttäytymiseen.

Kalliokadun päiväkoti valikoitui tutkimuskohteekseni, sillä suoritin viimeistä suuntaavaa työharjoittelua kyseisessä päiväkodissa. Kalliokadun päiväkodissa järjestettiin yhteensä viisi musiikkituokiota. Tutkimuskohteena oli yksitoista 4-6-vuotiaasta Kalliokadun päiväkodissa hoidossa olevaa lasta sekä päiväkodissa työskentelevä lastentarhanopettaja. Harjoittelun myötä lapset olivat minulle tuttuja, joten pystyin suunnittelemaan musiikkituokiot heidän ikä- ja kehitystasoonsa vastaaviksi. Tutkimus koostui lasten havainnoinnista, päiväkodissa työskentelevän lastentarhanopettajan haastatteluista sekä lasten mielipidekyselyistä.

Kalliokadun päiväkodissa järjestettyjen musiikkituokioiden tavoitteena oli luoda lapsille monipuolisia musiikkikokemuksia sekä Kalliokadun päiväkodille uusia toimintamalleja, joita päiväkodissa voitaisiin mahdollisesti käyttää tulevilla musiikkituokioissa.

Tutkimuksen teoriaosuudessa avataan varhaiskasvatusta ja varhaiskasvatuksessa tapahtuvaa musiikkikasvatusta. Lisäksi tutkimuksessa käsitellään musiikin oppimiseen vaikuttavia tekijöitä, luovuutta sekä lapsen musiikillista kehitystä. Tutkimuksessa kerrotaan havainnoinnin ja haastattelun avulla saadut tutkimustulokset sekä niistä tehdyt johtopäätökset.

2 VARHAISKASVATUS

Tässä luvussa määritellään varhaiskasvatusta ja varhaiskasvatuksen tavoitteita. Luvun lopuksi kerrotaan lapselle ominaisista toiminnan ja oppimisen tavoista sekä kasvattajien ja varhaiskasvatusympäristön merkityksestä.

2.1 Varhaiskasvatus ja sen tavoitteet

Varhaiskasvatus koostuu opetuksen, hoidon ja kasvatuksen kokonaisuudesta (THL 2015). Tässä kokonaisuudessa painottuu erityisesti pedagogiikka. Varhaiskasvatusta voidaan järjestää päiväkodissa, yksityiskodissa tai muussa kodinomaisessa hoitopaikassa, jota kutsutaan perhepäiväkodiksi. Muuta varhaiskasvatusta järjestetään tätä tarkoitusta varten varatussa paikassa. Varhaiskasvatusympäristön tulee olla oppimista edistävä, kehittävä, turvallinen sekä terveellinen. Varhaiskasvatuksessa ryhmien muodostus, tilojen suunnittelu ja käyttö tulee muodostaa niin, että varhaiskasvatukselle säädetyt tavoitteet voidaan saavuttaa. (L 580/2015.)

Päivähoitopalvelut tulee järjestää kunnassa niin, että lasten kasvatuksen ja hoidon tarve eri ikäryhmissä tulee tasapuolisesti sekä paikallisten olojen edellyttämällä tavalla turvatuksi. Lapsi voi olla päivähoidossa osapäivä- tai kokopäivähoidossa. Kokopäivähoidossa lapsen hoitoaika saa olla enintään kymmenen tuntia vuorokaudessa ja osapäivähoidossa enintään viisi tuntia vuorokaudessa. (L 16.3.1973/239.)

Yhdessä päiväkodin ryhmässä saa olla läsnä yhtä aikaa enintään kolmea hoito- ja kasvatustehtävissä olevaa henkilöä vastaava määrä lapsia (L 580/2015). Seitsemää kokopäivähoidossa olevaa kolme vuotta täyttänyttä lasta kohden tulee päiväkodissa olla vähintään yksi ammatillisen kelpoisuuden omaava kasvattaja. Neljällä alle kolmevuotiaalla lapsella tulee puolestaan olla vähintään yksi henkilö, joka omaa ammatillisen kelpoisuuden. Mikäli päiväkodissa on erityisen hoidon ja kasvatuksen omaavia lapsia, on se huomioitava hoidettavien lasten tai kasvattajien

lukumäärässä. Päiväkodissa voi myös olla erityinen avustaja erityisen kasvatuksen ja hoidon tarpeessa olevia lapsia varten. (L 16.3.1973/239.)

Ensisijainen tavoite varhaiskasvatuksessa on lasten kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistäminen. Varhaiskasvatuksessa lapsen hyvinvointia edistävät mahdollisimman turvalliset ja pysyvät ihmissuhteet. Lapsen suhteita vanhempiin, muihin lapsiin sekä kasvattajiin vaalitaan, jotta lapsi kokee kuuluvansa vertaisryhmään. Lapsen voidessa hyvin, hänellä on mahdollisimman hyvät oppimisen, kasvun sekä kehittymisen edellytykset. Lapsi nauttii yhdessäolosta kasvattajien sekä lasten yhteisössä ja kokee toimimisen vapautta sekä iloa turvallisessa ja kiireettömässä ilmapiirissä. Hyvinvoinnin edistämiseksi lapsen perustarpeista huolehditaan ja lapsen toimintakykyä sekä terveyttä vaalitaan. Lapsi kokee, että hänet hyväksytään omana itsenään, häntä arvostetaan, hän tulee nähdyksi ja kuulluksi sekä hän saa vahvistusta terveelle itsetunnolle. Lapsi täytyy kohdata yksilöllisten tarpeiden, perhekulttuurinsa ja persoonallisuuden mukaisesti. Lapsi kokee olevansa tasa-arvoinen riippumatta sosiaalisesta tai kulttuurisesta taustastaan, sukupuolestaan tai etnisestä alkuperästään. (Stakes 2009, 15.)

2.2 Lapselle ominaiset tavat toimia ja oppia

Varhaiskasvatuksessa varhaiskasvattaja vastaa päivähoidon kulttuurisesta, esteettisestä sekä taiteellisesta kasvatuksesta. Se toteutuu luontevasti musiikin, käsityön, liikunnan, kuvataiteen, tanssin, draamakasvatuksen sekä lastenkirjallisuuden tavoitteellisissa toimintatilanteissa. Kasvattaja luo lapselle mahdollisuudet esteettisiin kokemuksiin ja tukee sitä, että lapsella on käytettävissään avoimet ja herkät aistit, kyky intensiiviseen läsnäoloon sekä ihmettelyn ja hämmästelemisen taito. Lisäksi kasvattaja rakentaa ympäristöä, jossa lasten oman kulttuurin jäljet näkyvät ja kuuluvat. (Ruokonen & Rusanen 2009, 10.)

Lapselle ominaisia tapoja ajatella ja toimia ovat: leikkiminen, liikkuminen, tutkiminen sekä eri alueisiin liittyvä ilmaiseminen. Lapselle luonteva toiminta vahvistaa lapsen hyvinvointia ja käsitystä itsestä sekä lisää lapsen

osallistumismahdollisuuksia. Lapsi ilmentää tunteitaan ja ajatteluaan, kun toimii itselleen mielekkäällä tavalla. Lapselle ominaiset toiminnan tavat ohjaavat kasvattajayhteisön tapaa toimia lasten kanssa. Lapselle ominaiset toiminnan tavat tulisi ottaa huomioon toiminnan suunnittelussa sekä toteutuksen muodoissa. (Stakes 2009, 20.)

2.2.1 Leikkiminen

Leikkiminen parhaimmillaan tuottaa lapselle syvää tyydytystä. Tyydytystä tuova leikki riippuu kuitenkin usein kasvattajien toiminnasta. Lapset leikkivät leikkimisen itsensä vuoksi, eivät oppiakseen. Lapset kuitenkin oppivat leikkiessään. Vertaisryhmä vaikuttaa merkittävästi leikin kulkuun, sillä leikki on luonteeltaan sosiaalista. Pienten lasten leikki toteutuu vuorovaikutuksessa isomman lapsen tai aikuisen kanssa. Kuvitteluleikit merkitsevät lapselle mielikuvituksen ja abstraktin ajattelun alkua sekä tästä hetkestä irtaantumista. Erityisesti isompia lapsia houkuttelevat sääntöleikit. Leikin aineksina lapset käyttävät kaikkea näkemäänsä, kokemaansa ja kuulemaansa. Leikissään lapset luovat uutta sekä jäljittelevät. (Stakes 2009, 20–21.)

Leikki, joka tuo lapselle tyydytystä, on usein riippuvainen kasvattajien toiminnasta. Lasten leikin tukeminen vaatii kasvattajalta huolellista havainnointia sekä kykyä eritellä leikki-tilanteita. Kasvattajien tulisi ymmärtää vertaisryhmän merkitys lasten omaehtoisen leikin mahdollistajana sekä osata eritellä leikkejä myös oppimisen näkökulmasta. Kasvattajat voivat antaa leikkiville lapsille vapautta, mutta onnistunut leikki vaatii usein lisäksi suoraa ja epäsuoraa ohjausta. Lasten iästä, leikin lajista, leikkimisen taidoista ja muista tilannetekijöistä riippuen kasvattaja voi joko osallistua leikkiin tai toimia ulkopuolisena havainnoijana. Epäsuoran ohjauksen tavoitteena on esimerkiksi mielikuvien ja välinein rikastuttaa leikkiä. Leikkiympäristön ylläpitäminen, uudistaminen sekä luominen ovat olennainen osa varhaiskasvatusta. (Stakes 2009, 21–22.)

2.2.2 Liikkuminen

Lapsen päivittäinen liikkuminen on terveen kasvun sekä hyvinvoinnin perusta. Liikkuessaan lapsi kokee iloa, ajattelee, oppii uutta sekä ilmaisee tunteitaan. Lisäksi liikkuminen on elämyksiä, hengästymistä, hikeä sekä vauhtia. Jo varhaislapsuudessa alkaa liikunnallisen elämäntavan kehittyminen. Liikkumisen avulla lapsi tutustuu itseensä, toisiin ihmisiin ja ympäristöönsä luonnollisesti. Säännöllisellä ohjatulla liikunnalla on tärkeä merkitys lapsen motoriselle oppimiselle sekä kokonaisvaltaiselle kehitykselle. Pohjan terveelle itsetunnolle luo lapsen tietoisuus omasta kehosta sekä sen hallinnasta. (Stakes 2009, 22–23.)

On tärkeää, että kasvattajayhteisön toiminnassa sekä arjen valinnoissa annetaan lapselle mahdollisuus päivittäiseen liikkumiseen. Kasvattajien tehtävänä on poistaa liikuntaan liittyviä esteitä, luoda lapsille liikuntaan virittävä ympäristö sekä opettaa turvallista liikkumista lapsen toimintaympäristössä. On tärkeää, että vähän liikkuvia lapsia kannustetaan liikkumaan. Hyvä varhaiskasvatusympäristö herättää lapsessa halun oppia uusia asioita, vahvistaa lapsen luonnollista liikkumisen halua sekä innostaa lasta kehittämään omia taitojaan. Varhaiskasvatusympäristön tulee olla liikkumaan ja leikkimään motivoiva, sopivan haasteellinen sekä liikkumiseen houkutteleva. (Stakes 2009, 22–23.)

2.2.3 Taiteellinen kokeminen ja ilmaiseminen

Lapsen taiteelliset peruskokemukset syntyvät kuvallista, musiikillista, draamallista ja tanssillista toimintaa, kädentaitoja sekä lasten kirjallisuutta vaalissa kasvuympäristössä. Taidetta kokevan ja tekevän lapsen esteettisessä maailmassa on oppimisen iloa, muotoja, taiteellista draamaa, värejä, ääniä, tuoksuja, tuntemuksia sekä eri aistialueiden kokemusten yhdistelmiä. Lapsella on taiteessa mahdollisuus kokea mielikuvitusmaailma, jossa kaikki on leikisti totta ja mahdollista. Lapsi nauttii taidoista, ilmaisusta sekä taiteesta ja taiteellisen kokemisen sekä tekemisen kautta lapsi kehittyy ryhmän jäsenenä ja yksilönä. (Stakes 2009, 23–24.)

Kasvattajayhteisö mahdollistaa lapsen taiteellisen ilmaisemisen ja kokemisen lapsen omia havaintoja sekä persoonallisia valintoja kunnioittaen. Kasvattajan tehtävänä on antaa aikaa, tilaa sekä rauhaa lapsen omalle luovuudelle ja mielikuvitukselle sekä ohjata lasta teknisessä osaamisessa ja harjoittelussa. Varhaiskasvatusympäristössä lapsella on tilaa ja aikaa tutkia vapaasti taiteellisia ideoita, materiaaleja ja käsitteitä sekä harjoittaa monipuolisesti taitojaan. Lisäksi lapsella on mahdollisuus kokea taiteellisia elämyksiä. Varhaiskasvatuksessa taiteellisen asiantuntemuksen laatua voidaan rikastuttaa yhteistyöllä lastenkulttuuria edistävien asiantuntijoiden tai paikallisen kulttuuritoimen kanssa. (Stakes 2009, 23–24.)

2.2.4 Tutkiminen

Tutkiva ihmettely on lapselle luontaista hänen syntymästään saakka. Tutkiessaan lapsi kokee osallisuutta ympärillä olevaan yhteisöön ja maailmaan sekä tyydyttää uteliaisuuttaan. Lasten oman tutkimisen innoittajina toimivat lapsen oma kokemusmaailma sekä vuorovaikutus muiden aikuisten ja lasten sekä lähiympäristön kanssa. Lapsi kokee, että hänen kysymyksensä, pohdintansa, tutkiva ihmettelynsä sekä toimintansa on merkityksellistä. Lapsen oppimisen iloa vahvistaa ja ylläpitää erehdyksen, yrityksen sekä oivalluksen kokemus. (Stakes 2009, 25.)

Omilla asenteillaan ja toiminnallaan kasvattajat luovat tutkimiselle avoimen, innostavan sekä kannustavan ilmapiirin. Kasvattajat antavat aikaa lapsen tutkimiselle ja ihmettelyle sekä mahdollistavat monipuolisia ja lasten omaa mielenkiintoa ylläpitäviä kokemuksia. Kasvattajat kannustavat ja mahdollistavat lasten omaa ajattelua, mielikuvitusta ja ongelmanratkaisua omalla toiminnallaan. Lapsen tutkivaa toimintaa tukee kannustava, monipuolinen ja myönteinen varhaiskasvatusympäristö. Varhaiskasvatusympäristö tarjoaa lasten käyttöön monia erilaisia lasten mielenkiintoa herättäviä välineitä ja materiaaleja. Luonto ja lähiympäristö ovat tärkeä osa tutkimisen ympäristöä. Joustava sekä monipuolinen varhaiskasvatusympäristö mahdollistaa koko kehon käytön ja kaikkien aistien kokeilemisen, tutkimisen sekä oivalluksen välineinä. (Stakes 2009, 25.)

3 MUSIIKKI VARHAISKASVATUKSESSA

Opinnäytetyön avainsanoina toimivat musiikki ja varhaiskasvatus. Tutkimusta varten päiväkodissa järjestettiin musiikkituokioita, joiden aikana lapset saivat ohjatusti musisoida ja tutustua erilaisiin soittimiin sekä musiikin eri käsitteisiin. Musiikki varhaiskasvatuksessa kappaleessa määritellään musiikkia ja musiikkiin liittyviä yksinkertaisia käsitteitä sekä varhaiskasvatuksessa tapahtuvaa musiikkikasvatusta.

3.1 Musiikki ja sen peruskäsitteet

Musiikki luo ohikiitäviä kokemuksia. Kokemukset eivät ole pysäytettävissä tai vangittavissa tarkasteltaviksi, kuten monet muut taiteelliset tuotteet. Musiikki herättää meissä monenlaisia tunteita. Voimme kokea tunteet heti omiksemme tai voimme torjua ne yhtä yksiselitteisesti. Musiikki vaikuttaa ihmisiin myös tiedostamattomalla tavalla. Musiikki toimii kokonaisuutena, sillä musiikilla on oma järjestelmänsä ja rakenteensa. Musiikki voidaan kuitenkin paloitella perusaineiksiinsa. Perusaineokset toimivat itsenäisesti sekä hyvin erilaisiin yhteyksiin sovellettuina. (Hongisto-Åberg, Lindeberg-Piironen & Mäkinen 1994, 22.)

Musiikilla ajatellaan olevan useita erilaisia tarkoituksia, sillä musiikkia voidaan käyttää viihteenä sekä siitä voidaan etsiä emotionaalisia elämyksiä. Lisäksi musiikin harjoittamisella voi olla poliittisia, kaupallisia, terapeuttisia, uskonnollisia sekä terveydellisiä vaikutuksia. Musiikin voimana pidetään sitä, että musiikki koetaan moninaisesti. Musiikilla on nimittäin todettu olevan fyysisiä, emotionaalisia sekä kognitiivisia vaikutuksia. (Ahonen 2004, 7.)

Musiikillisella tapahtumisella on oma muotonsa. Musiikin osatekijät nimittäin toimivat vuorovaikutuksessa toistensa kanssa. Musiikki perustuu värähtelyjen aistimiseen eli kuuloelämykseen. (Hongisto-Åberg ym. 1994, 23.) Käsitteet, jotka liittyvät musiikin sisältöalueisiin johtavat musiikin peruskäsitteiden muodostamiseen. Äänen sointiväri-ominaisuutta tutkitaan ja opitaan

hahmottamaan kuuntelemalla sekä tunnistamalla erilaisia ääniä. Äänen voimaa eli dynamiikkaa puolestaan tutkitaan kuuntelemalla sekä tuottamalla erilaisia ääniä. Lapset oppivat tätä kautta keskeiset äänen voimaan liittyvät käsitteet sekä vastaparit, kuten voimakas-hiljainen ja voimistuen-hiljentyen. (Ruokonen 2001,127.)

Rytmi eli perussyke muodostaa musiikillisen selkärangan. Rytmii voi vaihtua tai säilyä samana musiikkikappaleen aikana. Musiikin harmonialla puolestaan tarkoitetaan samanaikaisesti soivien äänten muodostamaa keskinäistä harmoniaa. Harmonia eli sointutausta saattaa toisinaan kuulostaa hyvinkin riitasointuiselta. Äänten ominaisuuksista syntyy vaikutelma, joka saa äänet kuulostamaan riitasointuisilta. (Hongisto-Åberg ym. 1994, 23.)

Musiikki etenee tietyssä tempossa eli määrätyllä nopeudella. Musiikin luonteen mukaisesti tempo joko pysyy samana, nopeutuu tai hidastuu. (Hongisto-Åberg ym. 1994, 23.) Tempo-käsitteeseen liittyvät harjoitukset liittyvät myös musiikillisen ajattelukyvyn kehittämiseen. Tahtilajien erottaminen kuuluu rytmittajun kehittämiseen liittyviin tavoitteisiin. Lapsi oppii havaitsemaan tahtilajien vaihdokset leikkien avulla. (Ruokonen 2001,127.)

3.2 Musiikkikasvatus ja sen tehtävät varhaiskasvatuksessa

Päiväkoti on paikka, jonka toiminta ei ole ainoastaan kasvatusta ja hoitoa, vaan lisäksi myös kulttuurillinen kokemus (Ruokonen 2011, 122). Musiikkikasvatus on osa lapsen kokonaisvaltaista sekä tasapainoista kasvua. Musiikkikasvatuksen kautta pyritään luomaan varhaiskasvatukseen sellainen musiikillinen oppimisympäristö, jossa lapsella on mahdollisuus oppimisen ja onnistumisen kokemuksiin sekä musiikillisiin elämyksiin. Musiikillinen oppimisympäristö herkistää lasta kuunteluun sekä kehittää ja rohkaisee lasta musiikilliseen itseilmaisuun esimerkiksi soittamisen, laulamisen, maalaamisen sekä liikkumisen kautta. (Ruokonen 2009, 22, 29.) Musiikki kuuluu olennaisesti sekä esiopetuksen että varhaiskasvatuksen sisältöihin (Ruokonen 2001, 120).

Lapsen ensimmäinen musiikkiympäristö on tärkeää luoda lapsen ehdoilla (Ruokonen 2009, 29). Lapsilähtöisyys on musiikkikasvatuksen suunnittelussa ja toiminnassa keskeinen käsite. Päiväkodin musiikkitoiminnan järjestäminen vaatii luovaa otetta sekä mielikuvitusta. Musiikkikasvatuksen esteenä ei ole tilojen tai välineiden puute, sillä jokaisella on keho joka liikkuu ja soi. Päiväkodissa tapahtuvan musiikkikasvatuksen toteuttamisen edellytyksenä on ammattitaitoisen sekä innostuneen opettajan lisäksi asianmukainen alan välineistö ja kirjallisuus sekä riittävät tilat. Musiikkitoimintaa voi toteuttaa päiväkodissa hyvin spontaanisti päivän eri tilanteissa. Useissa päiväkodeissa tehdään kuitenkin yhteistyötä erilaisten musiikkikoulujen tai musiikkileikkikouluopettajien kanssa. Tällaisessa yhteistyössä lapset saavat osallistua hoitopäivän aikana musiikkileikkikoulutoimintaan. Tällainen toiminta on maksullista, ja huonona puolena pidetään tasavertaisuuden puuttumista. (Ruokonen 2001, 136, 139–141.)

Erilaista yksilöllistä hoitoa ja kasvatusta tarvitsevien lasten ryhmissä sekä integroiduissa ryhmissä yhdistävänä toimintamuotona toimii musiikki. Musiikkiin voi jokainen lapsi yksilöllisellä tavallaan osallistua. (Ruokonen 2011, 134.) Lapsi voi laulaa koko kropallaan, tanssia ja liikutella huuliaan sekä hyppiä rytmin mukana (Lind & Neuman 1987,44).

Musiikkikasvatuksen tarkoituksena varhaiskasvatuksessa on tukea lapsen kokonaiskehitystä ja edistää lapsen oppimisedellytyksiä sekä välittää lapselle suomalaista kulttuuriperinnettä (Ruokonen 2009, 22, 28). Lapsen sosioemotionaalisia, kognitiivisia ja psykomotorisia valmiuksia kehitetään tavoitteellisella ja tietoisella musiikkikasvatuksella. Musiikkikasvatuksella on hyötyperusteisiin arvoihin liittyen sivistyksellinen sekä kulttuurinen tehtävä. Lapsen identiteettiä vahvistaa omaan kulttuuriin liittyvä musiikillinen traditio. Musiikkikasvatuksen toisena hyödyllisyysperustana voidaan nähdä vaikutukset lapsen kokonaispersoonallisuuden kehitykseen ja kasvuun. (Ruokonen 2001, 121–123.)

3.3 Musiikkitoiminnan muodot

Musiikkitoiminnan muodot kehittävät useimmiten sosiaalisia taitoja. Tällaisia musiikkitoiminnan muotoja ovat esimerkiksi musiikkileikit, musiikkisadut, lauluihin liittyvät roolileikit, orkesterileikit, yhteislaulut, musiikkisadut, musiikkiliikunta, piirileikit sekä tanssit. (Ruokonen 2009, 28.)

Rytmiikkaharjoituksia sekä musiikkiliikuntaa varten päiväkotiin tarvitaan riittävä liikuntatila sekä huiveja, palloja, hernepusseja, naruja, vanteita ja kankaita. Laululeikkien dramatisointia varten tarvitaan puolestaan lavastusrekvisiittaa sekä puvustoa ja musiikkimaalausta varten kuvallisen ilmaisun välineistöä. Musiikkikasvatukseen tarvittava välineistö sekä materiaali ovat hyvin moninaisia. Musiikkitoimintaa voi kuitenkin toteuttaa hyvin spontaanisti ja elävästi päivän erilaisissa tilanteissa. (Ruokonen 2009, 26.)

4 MUSIIKIN OPPIMISEEN VAIKUTTAVAT TEKIJÄT

Päiväkodissa järjestetyissä musiikkituokioissa huomattiin, että jokainen lapsi oppii musisointia eri tavoin. Toinen lapsi oppii asiat nopeasti, kun taas toinen oppii hieman hitaammin. Musiikin oppimiseen vaikuttavat tekijät kappaleessa käsitellään, mitkä tekijät vaikuttavat lapsen musiikilliseen oppimiseen.

Lasten musiikilliset taidot vaihtelevat suuresti. Erot tulevat erityisesti esiin niissä musiikkitaidoissa, joiden luonne on määrittynyt kulttuurillisesti. Yksilölliset erot johtuvat suureksi osaksi lasten kasvuympäristöistä. Kotiympäristön vaikutus on suuri lapsuudessa. Tämän vuoksi vanhemmat voivat vaikuttaa monin tavoin lastensa musiikilliseen kasvuun. Myöhemmällä iällä opettajat, ikätoverit sekä muut läheiset vaikuttavat lapsen harrastuneisuuteen ja musiikkiin suuntautumiseen. (Ahonen 2004, 142.)

Merkittävimpiä varhaiskasvatuksen musiikillisen kehityksen vaikuttajia ovat kotiympäristö ja vanhemmat. Lasten ensimmäisinä ja tärkeimpinä musiikinopettajina voidaan pitää lasten vanhempia. Kotiympäristö, joka sisältää musiikkia, voi vaikuttaa vauvaan jo ennen syntymää. Luontevasti musiikkia sisältävä kotiympäristö herättää itsestään lapsessa kiinnostusta musiikkia kohtaan. Musiikilla sekä puheella on tärkeä asema vauvan ja aikuisen vuorovaikutussuhteessa. Tämän vuoksi vanhempien laulamisella on tärkeä rooli suotuisan kasvuympäristön luomisessa. (Ahonen 2004, 143–144.)

Mallioppiminen ja sijaisoppiminen vaikuttavat lapsen musiikin oppimiseen. Mallioppiminen perustuu esimerkin seuraamiseen tai symbolisen tai todellisen mallin jäljittelyyn. Yksinkertaisessa mallioppimisessa havainnoija toistaa kuulemansa ja näkemänsä. Lapsille luonteenomaista on mallikäyttäytymisen toistaminen eli imitaatio. Lapsi ottaa mallioppimisen ensi askeleet jo silloin, kun ei osaa vielä edes puhua. Aikuisen ja lapsen kesken voi syntyä jokeltelu-repliikkien vuorottelua kysymys-vastaus -tyyliin. Lapselle tämä voi merkitä oppimisen menetelmän omaksumista. Kielellisten ilmaisujen oppimisessa tulee

esiin jäljittelyyn taipumus, mutta yhtä lailla laulamisen oppimisessa. (Ahonen 2004, 148.)

Sijaisoppiminen viittaa informaation saamiseen toimintojen luonteesta sekä seurauksista sijaiskokemusten kautta. Sijaisoppimisessa lapsi ei välittömästi toteuta niitä malleja, joita hän muita tarkkaillessaan omaksuu. Lapsi saattaa laittaa merkeille esimerkiksi ikätoverinsa toiminnan haitat ja hyödyt, jonka jälkeen hän tekee niistä erilaisia johtopäätöksiä ja ennemmin tai myöhemmin käyttää muistamiaan piirteitä omassa käyttäytymisessään. Lapsen käyttäytymisen toteuttaminen riippuu siitä, onko toiminta palkitsevaa vai rangaistavaa. Käyttäytymisen toteuttamiseen lasta kannustaa ikätoverien menestys, mutta kiinnostusta vähentävät päinvastaiset seuraukset. (Ahonen 2004, 148–149.)

Musiikin oppimiseen tehokkaimmin vaikuttava tekijä on harjoittelu. Musiikkitaitojen omaksuminen vaatii harjoittelua. Harjoittelun aloitusikä, laatu ja määrä vaikuttavat merkittävästi saavutettavaan taitotasoon. Musiikkitaidoille tyypillistä on varhain aloitettu harjoittelu. Taitotason ja harjoittelun määrän välillä on selvä empiirinen yhteys, sillä saavutettu taitotaso riippuu merkittävästi harjoittelun säännöllisyydestä ja määrästä. Musiikin harjoittelussa ei ole kyse ainoastaan sujuvan motoriikan tai teknisten taitojen oppimisesta, sillä niiden kanssa kehittyvät samaan aikaan myös musiikkia koskevat kognitiiviset valmiudet. Lisäksi musiikin harjoittelu kehittää ihmisen tulkinnallisia taitoja. (Ahonen 2004, 142, 149–151.)

Motivaatiolla voidaan selittää niin musiikin kuin muidenkin asioiden oppimista. Motivoituneen henkilön käyttäytymistä luonnehtivat nimittäin tehokkaan opiskelun tunnusmerkit. Tunnusmerkkejä ovat valintojen tekeminen toiminta-alueen hyväksi, tarkkaavaisuuden intensiivinen suuntaaminen kiinnostuksen kohteeseen, toiminnan sitkeys ja pitkäjänteisyys sekä työskentelyn laatu. Motivoituneella oppilaalla on energiaa tarttua vaativiinkin musiikillisiin haasteisiin. (Ahonen 2004, 154.)

5 LUOVUUS JA ALLE KOULUIKÄINEN LAPSI

Tutkimusta varten järjestettyjen musiikkituokioiden aikana lapset pääsivät käyttämään omaa luovuuttaan kukin omalla tavallaan. Luovuus ja alle kouluikäinen lapsi -alaluvussa käsitellään aluksi, mitä luovuudella oikeastaan tarkoitetaan. Loppuluvussa käsitellään luovuutta edistäviä ja heikentäviä tekijöitä.

Luovuuteen liittyy olennaisesti kaksi asiaa: luodun tuotteen laatu sekä uutuus. Luovuudessa tärkeintä on vapaa itsensä ilmaiseminen, joka tuottaa sisäistä elämäniloa sekä tyydytystä. Luovuus sanana herättää useimmissa myönteisiä tunteita. Lahjakkuuden korkein taso on luova lahjakkuus. Luovuus on mahdollista jokaiselle, jos siihen annetaan lupa jo lapsena eivätkä opettajat tai vanhemmat tapa luovuutta. Kukaan tuskin tietoisesti pyrkii tukahduttamaan luovuutta, mutta moni tekee sen vahingossa. (Uusikylä 2001,14–16.)

Luovuus on jokaisen ulottuvilla eli kaikki voivat toteuttaa itseään luovasti alalla, joka häntä kiinnostaa. Lapsi rakentelee, tanssii, lauleskelee ja keksii tarinoita luonnostaan, kunnes joku alkaa ohjata lasta ns. oikeiden suoritusten pariin (esimerkiksi kertomalla, että lapsi laulaa väärällä nuotilla). Lasta on turha leimata lahjakkuudeksi, keskinkertaisuudeksi tai lahjattomaksi, sillä aika näyttää mitä itse kustakin kehkeytyy. (Uusikylä 2001, 15–16.)

5.1 Luovuutta edistävät tekijät

Kasvattajat voivat tukea lapsen luovuutta järjestämällä lapsille omia paikkoja luovaan toimintaan ja antamalla lapsille välineitä sekä materiaaleja luovaa toimintaa varten. Lasta tulisi rohkaista luovaan toimintaan. Lapsen luovuutta voidaan edistää asettamalla lapsen tuotoksia esille. Tuotosten laatua ei kuitenkaan tulisi liikaa painottaa. Aikuinen voi antaa lapselle esimerkin omalla luovalla työllään. Kasvattajan tulisi antaa lapselle lupa luoda sekä olla liikaa korostamatta sukupuolirooleja. Tytöt ja pojat voivat tehdä samoja asioita. Lapsen luovuutta voi edistää hyväntahtoisella huumorilla sekä antamalla lapsen olla erilainen kuin muut. (Uusikylä 2001, 21.)

Kasvattajat voivat edistää lapsen luovuutta tarjoamalla lapselle tarinoita, taidetta, ajatuksia, musiikkia sekä liikuntaa. Luovuutta edistetään, kun annetaan lapsen ilmaista itseään vapaasti sekä hänelle suodaan ohjausta ja harjoittelumahdollisuuksia. Lapsen luovuutta voidaan edistää rohkaisemalla lasta ilmaisemaan mielipiteitä ja tunteita sekä muokkaamaan ja arvioimaan ajatuksia. Lisäksi lasten tulisi antaa olla omaperäisiä. Luovuutta voidaan edistää luottamalla siihen, että lapsi tekee parhaansa ja käyttäytyy hyvin. Vanhempien tulisi suvaita ja hyväksyä lasten luovia ajatuksia vähättelemättä heidän saavutuksiaan sekä antaa lapsen leikkiä rauhassa, jos lapsella on hauskaa. (Einon 2003, 13.)

5.2 Luovuutta heikentävät tekijät

Lapsen riippuvuuden palkitseminen sekä oman tahdon nujertaminen estävät luovaksi kasvamista. Lasten omien yritysten naurunalaiseksi tekeminen ja liian tottelevaisuuden vaatiminen kasvattavat epävarmoja sekä luovuutensa tukahduttavia lapsia, joiden on päivittäin ansaittava suorituksillaan kasvattajien hyväksyntä. Luovuuden paras tappaja on mahdollisesti vääränlainen arviointi. Lasta ei pidä arvioinnilla leimata huonoksi tai hyväksi. Informatiivisuuden tulee olla kaiken arvioinnin ytimenä, ei kontrollin. Liian tiukka kontrolli hävittää sisäisen motivaation, joka on luovuuden lähde. (Uusikylä 2001, 18–19.)

Kontrolli, kilpailu, rajoitetut valinnan mahdollisuudet sekä tiukat aikapaineet laskevat usein luodun tuotteen laatua ja omaperäisyyttä. Palkkiot saattavat hetkellisesti nostaa työn tuloksellisuutta, mutta kestävä työskenntelyn ylläpitäjäksi niistä ei ole. Aineettomat palkkiot, nyökkäys, hymy, lisätyö tai rohkaisu on parhaita pedagogisia palkkioita. Luovuuden sekä elämän onnellisuuden kannalta seuraukset voivat olla ikäviä, jos kasvattajat vaativat liian tiukkoja määräaikoja tehtävien valmistumiselle, osoittavat olevansa pettyneitä lapseen tai kilpailevat lapsen kanssa siitä, kumpi on oikeassa. (Uusikylä 2001, 18–19.)

6 LAPSI JA MUSIIKILLINEN KEHITYS

Jokainen lapsi on kasvanut erilaisessa kasvuympäristössä ja saattaa olla kehityksessä eri vaiheessa, kuin muut ikäisensä. Muun muassa lapsen kasvuympäristö sekä kehitysvaihe vaikuttavat lapsen musiikilliseen kehitykseen. Tässä luvussa käsitellään lapsen musiikillisten taitojen kehittymistä ikäkausittain sekä musiikin vaikutusta lapsen kehityksen osa-alueisiin.

Musiikillinen oppiminen on prosessi, jossa tunteminen, ajattelu sekä toiminta kokonaisvaltaisesti yhdistyneinä liittyvät lapsen tiedostamattomaan sekä tietoiseen kokemusmaailmaan. Tämä kokonaisuus vaikuttaa yksilön persoonallisuuden kehitykseen. Luontaisten kykyjen lisäksi musiikillinen kehitys on voimakkaasti sidoksissa lapsen kasvuympäristöön, sillä musiikillinen toiminta perustuu aina aiemmille valmiuksille, taidoille ja kokemuksille. Vanhemmat, jotka ovat tiedostaneet musiikkikasvatuksen olevan tärkeää lapsen kehitykselle, vievät lapsiaan vauvamuskareihin sekä myöhemmin musiikkileikkikouluihin ja musiikkikouluun. (Ruokonen 2001, 120–121.) Lapsen kokonaisvaltaista kehitystä ajatellen musiikkikasvatus liittyy parhaimmillaan kaikkiin kehityksen osa-alueisiin. Kehityksen osa-alueet tukevat lapsen motorista, emotionaalista, sosiaalista sekä kognitiivista kehitystä. (Lindeberg-Piironen 1994, 48.)

Lapsen musiikillinen kehitys ja ikä eivät aina kulje rinnakkain (Ruokonen 2001, 123). Tämä johtuu siitä että, jokainen lapsi kehittyy ja kasvaa yksilöllisesti omalla tavallaan sekä oman aikataulunsa ja edellytystensä mukaisesti. Lapsen tiettyjä taitoja voidaan edistää virikkeellisellä toiminnalla, mutta kaikkiin alueisiin ei voida ulkoisesti kasvatuksella vaikuttaa. Musiikillisessa kehityksessä voidaan havaita eräänlaisia herkkyykskausia, joiden aikana lapsi on valmis omaksumaan uusia musiikillisia asioita sekä tapoja toteuttaa musiikkia. Uuteen vaiheeseen siirtymisen edellytyksiä ovat esimerkiksi lapsen äänielimistön kehittyminen, kielellinen kehitys, sosiaaliset taidot sekä motoriset valmiudet. Ihmisen kehittymisessä tärkeimpänä asiana voidaan pitää sitä, että ihminen tuntee itsensä rakastetuksi ja hyväksytyksi. (Lindeberg-Piironen 1994, 48–49.)

Taulukossa 1 kuvataan lapsen musiikillisten taitojen kehittymistä ikäkausittain. Taulukossa 1 kuvataan ikäkaudet kaksivuotiaasta lapsesta kuusivuotiaaseen lapseen saakka. Jokaisessa ikäkaudessa kerrotaan, millaisia musiikillisia taitoja kyseiseen ikähaarukkaan kuuluvat lapset omaavat.

Taulukko 1. Lapsen musiikillisten taitojen kehittyminen ikäkausittain. (Ruokonen 2001, 125–126)

2-3-vuotias lapsi	Lapsi käyttää tuttujen laulujen melodioita spontaaneissa lauluissaan. Lapsi on kiinnostunut tutkimaan ja tuottamaan kotitaloudesta löytyvien astioiden sekä tavaroiden ääniä. Lapsi osaa taputtaa molempia käsiään käyttäen tutun laulun perussykkeen. Lapsi osaa reagoida ja toistaa rytmin, kun se liittyy sanoihin.
3-4-vuotias lapsi	Lapsi alkaa kehittyä äänen arvioinnissa sekä kontrolloinnissa. Lapsi osaa soittaa yksinkertaisia rytmisoittimia sekä tulee tietoiseksi temposta, sykkeestä, sävelkorkeudesta ja melodiasta. Useimmat lapset erottavat hitaan ja nopean ja reagoivat siihen liikkeellä.
4-5-vuotias lapsi	Lapsi kykenee laulamaan ja muistamaan kokonaisia lauluja ulkoa pienin epätarkkuuksin. Lapsi osaa tehdä havaintoja lauluista, kuten tunnistamaan instrumentteja äänen perusteella. Lapsi nauttii ryhmälaulusta ja laulaa spontaanisti.
5-6-vuotias lapsi	Lapsi ymmärtää rytmin, melodian, harmonian, sointujen sekä sävelkorkeuden olemassaolon. Lapsi kykenee laulamaan

	opetettuja lauluja yhä tarkemmin. Lapsi nauttii musiikillisista leikeistä ja oppii niitä. Lapsi on innokas opiskelemaan uuden soittimen soittamista.
--	--

Tutkimuksen kannalta taulukossa 1 mainittu ikähaarukka on oleellinen, sillä musiikkituokioihin osallistuneet lapset olivat iältään 4-6-vuotiaita. Tutkimuksen kannalta jokaisen tutkimukseen osallistuneen lapsen henkilökohtaiset musiikilliset taidot olivat hyvinkin olennaisia. Jokaisen lapsen ikä, tiedot sekä taidot vaikuttivat musiikkituokion kulkuun ja tutkimustulosten syntyyn.

6.1 Musiikki ja lapsen sosiaalisten taitojen kehitys

Musiikkitoiminnan muodot ovat kaikki sosiaalisia. Hyvää yhteishenkeä rakentaa yhdessä musisointi. Musiikkileikit, lauluihin liittyvät roolileikit, dramatisoinnit, musiikkisadut, sääntöleikit, orkesterileikit, yhdessä laulaminen, toisen esityksen kuunteleminen, piirileikit, tanssit, musiikkiin yhdistetty kuvallinen ryhmätyöskentely sekä juhlat ja konsertit ovat tärkeitä sosiaalisia tapahtumia varhaiskasvatuksessa. (Ruokonen 2001, 135.)

Musiikilla on yhteyksiä lapsen tunne- ja sosiaalisen elämän kehittymiseen, sillä musiikin avulla lapsi voi purkaa sekä ilmaista tunteitaan. Musiikin herättämiä tunteita lapsi voi kuvata maalaamalla tai liikkumalla musiikin kuuntelun yhteydessä. (Ruokonen 2001, 132.) Musiikin liittäminen vuorovaikutukseen voi edistää hermoston tasapainoista kehitystä sekä ennaltaehkäistä ja tasoittaa lapsen kehityksessä esiintyviä vaihteluja. Lapsen ja musiikin ensimmäinen suhde on vuorovaikutuksellinen. Vuorovaikutussuhde toimii lapsen kehityksen eduksi parhaiten silloin, kun musiikin keinot otetaan ensimmäisen vuorovaikutussuhteen välineeksi. (Ruokonen 2001, 120,124.)

6.2 Musiikki ja lapsen puheen kehitys

Itku on lapsen ensimmäinen luonnollinen suullisesti tuotettu ääni (Welch 2006, 313). Puhuminen ja laulaminen kehittyvät samaan aikaan. Puheen kehittymisen kannalta on tärkeää, että aikuinen laulaa lapselle ja lapsen kanssa erilaisiin tilanteisiin sopivia lauluja. Unilauluja pidetään erityisen tärkeinä, samoin lyhyet ja helpot eri hoitotilanteisiin liittyvät laulut ovat tärkeitä. Terveen ja elävän äänenkäytön perusteet laulussa ja puheilmaisussa tulevat lapselle tutuiksi leikinomaisten harjoitusten kautta. (Ruokonen 2009, 24.) Aikuisen tulisi laulaa lapselle omalla luonnollisella äänellään (Lind & Neuman 1987, 33). Musiikin avulla kehitetään sanallisesti ilmaistavia sekä nonverbaalisesti ilmaistavia viestinnän ja ajattelun alueita. Lisäksi musiikkikasvatuksella edistetään lapsen kielenkehitystä riimitellen, loruillen, laulaen, runoillen sekä musiikkisatuja toteuttaen. (Ruokonen 2001, 134.)

6.3 Musiikki ja lapsen liikunnallinen kehitys

Musiikillisten toimintatapojen kautta lapsi kehittyy liikkeiden hallinnassa ja koordinaatiossa sekä jäsentää kehonsa toimintoja (Ruokonen 2001, 133). Erilaiset musiikilliset toimintamuodot antavat mahdollisuuksia sekä karkea- että hienomotorisille harjoituksille. Kehorytmileikit, musiikkiliikunta ja soittaminen kehittävät lapsen karkea- ja hienomotorisia taitoja. Lapselle muodostuu kokonaisvaltainen käsitys omasta itsestä kokonaisvaltaisen itseilmaisun ja musiikkiliikunnan kautta. Perussykkeen ja melodiarytmin lapsi oppii ilmaisemaan kehonrytmien ja liikunnan kautta. (Ruokonen 2009, 25–26.)

Lapsen psykomotoriikkaa kehittävät rytmitajuun liittyvät toimintamuodot. Rytmiikkaharjoitusten sekä musiikkiliikunnan avulla kehitetään lapsen rytmitajua, kuuntelutaitoa sekä liikkeiden koordinaatiota. Lapsen musiikillista muototajua voidaan kehittää liittämällä liikkeitä ja rytmiharjoitukset musiikin tai laulun muotoon. (Ruokonen 2001, 133.)

6.4 Musiikki ja lapsen esteettisyyden kehitys

Musiikin avulla kehitetään lapsen mielikuvavarastoa ja mielikuvistusta. Lapsi voi tehdä esteettisiä arviointoja äänen erilaisista ominaisuuksista sekä tarkastella esteettisesti soittimien muotoja, kokoja ja värejä. (Ruokonen 2001, 134.) Lapsen esteettiset taidot ja kyky tehdä esteettisiä valintoja kehittyvät musiikkikasvatuksen kautta. Elävän musiikin konserttielämykset sekä musiikin kuuntelu kaikissa muodoissaan opastavat lasta eläytymään erilaisiin musiikin lajeihin. Lisäksi, ne ovat tie lapsen kantaviin ja mielekkäisiin kokemuksiin sekä taidenautintoihin. Lapsi oppii havainnoinnin ja kuuntelun kautta tekemään esteettisiä valintoja ja arviointoja sekä perustelemaan näkemyksiään. (Ruokonen 2009, 27.)

Lapsien itse harjoitellut ja suunnitellut juhlat ja konsertit antavat elämyksiä esteettisen luomisprosessin eri vaiheista sekä opettavat lapsia pitkäjänteiseen taiteelliseen työskentelyyn. Lapsen itsetuntoa tukevat positiiviset esiintymiskokemukset. Positiiviset esiintymiskokemukset myös rikastavat ryhmän sosiaalista ilmapiiriä. (Ruokonen 2009, 28.)

7 TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TOTEUTUS

Päätutkimusongelman tarkoituksena oli selvittää, mitä musiikkituokiot merkitsevät lapselle varhaiskasvatuksessa. Alatutkimusongelmalla pyrittiin puolestaan selvittämään miten lapsen käyttäytyminen tai toiminta muuttuu musiikkituokion aikana.

Tutkimuslupaa anottiin ja saatiin Kalliokadun päiväkodin Toimitusjohtajalta keväällä 2015. Musiikkituokioita järjestettiin 4-6-vuotiaille lapsille Kalliokadun päiväkodissa kevään 2015 aikana yhteensä viisi. Musiikkituokioihin osallistui yksi päiväkodin lastentarhanopettaja, jota haastateltiin jokaisen tuokion jälkeen (LIITE 4). Lisäksi lastentarhanopettajaa haastateltiin ennen ensimmäistä musiikkituokiota sekä viimeisen musiikkituokion jälkeen (LIITE 3 ja LIITE 4). Yhteensä musiikkituokioihin osallistuneita lapsia oli yksitoista ja kaikki lapset olivat päiväkodin yhdestä ryhmästä. Jokaiselta tuokioon osallistuvan lapsen vanhemmalta pyydettiin kirjallinen suostumus siihen, että lapsi saa osallistua tutkimukseen liittyvään musiikkituokioon (LIITE 1). Musiikkituokion teemasta riippuen tuokioon osallistui kerralla viidestä kymmeneen lasta. Jokaisen musiikkituokion lopuksi lapset saivat tunnekorttien avulla kertoa oman mielipiteensä musiikkituokiosta (LIITE 5). Musiikkituokioiden toteuttaja havainnoi tuokioita itsearvioinnin avulla (LIITE 2).

Taulukko 2. Tutkimus prosessina.

1.	Yhden lastentarhanopettajan alkuhaastattelu
2.	Musiikkituokio
3.	Palautteen kerääminen lapsilta
4.	Havainnointi itsearvioinnin avulla
5.	Yhden lastentarhanopettajan

	välihaastattelu
6.	Yhden lastentarhanopettajan loppuhaastattelu

7.1 Provida

Opinnäytetyön tutkimus sekä musiikkituokiot järjestettiin Providan Kalliokadun päiväkodissa.

Provida on Vaasan kaupungin hyväksymä audioitu ostopalvelujen tuottaja. Yrityksen asiakkaita ovat kunnat sekä yksityiset kuluttajat. Providan perusta on tehty tietoon, taitoon ja tutkimukseen. Näihin yhdistettynä luja tahto ja tavoitteellisuus takaavat sen, että yritys on palveluiden kehittämisen etulinjassa. Provida tarjoaa asiakkailleen laadukkaita kohtaamisia ja aitoa läheisyyttä sekä vastuunottoa ja varmaa apua arkeen. Yrityksen palvelut keskittyvät päivähoitopalveluihin, jotka on suunnattu lapsiperheille. Providan päiväkodeissa toteutetaan Lapsen Silmin konseptin toimintaperiaatteita, joihin jokainen työntekijä koulutetaan ja sitoutetaan. (Provida 2015.)

Kalliokadun päiväkoti on yksi Providan kolmesta päiväkodista. Kalliokadun päiväkoti sijaitsee Vaasan Huutoniemellä rauhallisessa ympäristössä. Kalliokadun päiväkodin tilat ovat remontoitussa avarassa kiinteistössä, jota ympäröi suojaisa piha. Päiväkodissa toimii kolme ryhmää, 0-3 vuotiaat Pippurit sekä 1-5 vuotiaiden ryhmät Muskotit ja Neilikat. Päiväkodissa työskentelevien lastentarhanopettajien ja lastenhoitajien lisäksi päiväkodilla on käytössä oma psykologi sekä erityislastentarhanopettaja. (Provida 2015.)

7.2 Laadullisen toimintatutkimuksen käyttäminen opinnäytetyössä

Tutkimus oli laadullinen toimintatutkimus. Laadullisen toimintatutkimuksen käyttäminen sopi tutkimukseen, sillä tutkimuksen kohderyhmää ajatellen muut tutkimusmenetelmät olisivat olleet haasteellisia. Lastentarhanopettajan

haastatteluissa käytettiin puolistrukturoitua haastattelutapaa ja musiikkituokioiden itsearvioinnissa käytettiin apuna havainnointia.

Kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus analysoi merkityksiä sekä niiden suhteita kirjoitetussa tekstissä, puheessa tai kuva-aineistossa. Laadullisen tutkimuksen lähtökohtana on usein ajatus merkitysten keskeisyydestä. Kvalitatiivinen tutkimus on subjektiivista ja siinä huomioidaan tutkittavien kokemukset. Laadullinen tutkimus korostaa erityisesti ihmistä elämismaailmansa kokijana, toimijana ja havainnoijana. Laadullisessa tutkimuksessa on tavallista tulkinnallisuuden korostus, sillä tutkimustulokset perustuvat aina jo moneen kertaan tulkittuun. Kvalitatiivisen tutkimuksen aineistona on useimmiten monitulkintaista tekstiksi purettua materiaalia. Tämän vuoksi analyysin eteneminen sekä päättely edellyttävät aina jonkinlaista tulkintaa, jonka varaan voidaan seuraavat valinnat rakentaa. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa yritetään ymmärtää ja tulkita tutkimusaineistoa sekä viedä ilmiön ymmärrys alkuperäistä käsitteellisemmälle tasolle. (Lindblom-Ylänne, Paavilainen, Pehkonen & Ronkainen 2011, 80–83.)

Toimintatutkimus on tilanteeseen sidottua, osallistuvaa, yleensä yhteistyötä vaativaa sekä itseään tarkkailevaa (Metsämuuronen 2006, 102). Toimintatutkimusta kuvataan usein omaleimaiseksi tutkimusperinteeksi, erilaisen kehittämistyön sekä tieteellisen tutkimuksen yhdistelmäksi. Toimintatutkimuksen keskiössä on jokin kehittämistehtävä tai ongelma, jonka vastaamiseksi tutkimus toteutetaan. Toimintatutkimuksessa tutkija toimii prosessin alkuunpanijana sekä tutkijana, joka seuraa prosessia sekä kerää siitä tietoa. Toimintatutkimus on osa kehittämisen ja ratkaisemisen prosessia. Toimintatuokiassa ei siis tuoda ulkopuolelta tietoa ongelman ratkaisemiseen ja kehittämiseen. Toimintatutkimuksessa on tyypillistä, ettei kehittämistehtävässä tai ongelmassa ole kyse puhtaasti tiedollisesta tai loogisesta ongelmasta vaan yhteistyöstä, toimintatavoista tai ihmisyyhteisön ongelmasta. Tutkimuksen pitäisi nimittäin perustua vahvaan yhteistyöhön tutkittavan yhteisön kanssa. (Lindblom-Ylänne ym. 2011, 69.) Toimintatutkimuksessa tutkittavien ja havainnoijan tulisi

tarkastella omaa toimintaansa kriittisesti. Oman toiminnan kriittisen tarkastelun avulla sekä tutkittava että havainnoija kehittyvät. (Vilkkä 2006, 13.)

Puolistrukturoidussa haastattelussa haastatteli voi vaihdella kysyttävien kysymysten järjestystä, mutta kysymysten muoto on silti kaikille sama. Puolistrukturoidussa haastattelussa haastateltavat voivat vastata kysymyksiin omin sanoin, sillä vastauksia ei ole sidottu vastausvaihtoehtoihin. Haastattelussa kysymykset on kuitenkin määrätty ennalta, mutta haastattelun aikana haastatteli voi vaihdella niiden sanamuotoa. Puolistrukturoidussa haastattelussa on olennaista, että jokin haastattelun näkökohta on lyöty lukkoon, mutta ei kuitenkaan kaikkia. (Hirsjärvi & Hurme 2008, 47.) Avoimien haastattelukysymysten ansiosta haastateltavilla oli mahdollisuus kertoa vapaasti omia kokemuksiaan ja mielipiteitään.

Havainnoinnin tarkoituksena on kerätä tietoa tutkittavasta ilmiöstä sen luonnollisessa ympäristössä. Havainnointi voidaan jakaa osallistuvaan havainnointiin sekä ulkopuoliseen havainnointiin. Osallistuvassa havainnoinnissa tutkija osallistuu luonnollisen ympäristön toimintaan tutkijana tai jossakin muussa roolissa. Havaintoja varten on syytä suunnitella havainnointilomake, sillä aineistonkeruussa on keskeistä havaintojen kirjaaminen. Suorat havainnot olisi pyrittävä tekemään joko mahdollisimman pian tilanteen jälkeen tai mahdollisimman tarkasti itse tilanteessa. (Lindblom-Ylänne ym. 2011, 115.)

7.3 Aineiston hankinta

Tutkimuksen aineistonkeruumenetelmänä käytettiin haastattelua, havainnointia sekä lapsilta kerättyä palautetta.

Ensimmäinen haastattelu pidettiin ennen musiikkituokioiden alkamista. Alkuhaastattelussa pyrittiin saamaan tietoa Kalliokadun päiväkodin musiikkitottumuksista (LIITE 3). Jokaisen musiikkituokion jälkeen haastateltiin musiikkituokiossa mukana ollutta lastentarhanopettajaa (LIITE 4). Viimeisen musiikkituokion jälkeen lastentarhanopettajalle pidettiin loppuhaastattelu, jossa

vertailtiin ensimmäistä ja viimeistä musiikkituokiota sekä käytiin musiikkituokioista tulleet havainnot läpi (LIITE 4). Toiveena oli, että haastateltava olisi jokaisella kerralla sama. Kaikki haastattelut tapahtuivat päiväkodin tiloissa. Haastattelut nauhoitettiin ja myöhemmin litteroitiin. Litteroinnilla tarkoitetaan nauhoitettujen haastattelujen kirjoittamista tekstiksi (Lindblom-Ylänne ym. 2011, 119).

Lasten havainnointi tapahtui musiikkituokioiden merkeissä havainnointikaavaketta apuna käyttäen (LIITE 2). Musiikkituokiot järjestettiin joko päiväkodissa tai erillisen rakennuksen liikuntasalissa. Musiikkituokioiden aikana tutkija havainnoi lapsiryhmää ja sen toimintaa. Musiikkituokion jälkeen havainnot kirjoitettiin ylös havainnointikaavakkeeseen. Havainnointikaavakkeessa oli yksi monivalintakysymys, jossa kuvattiin adjektiivien avulla lasten suhtautumista musiikkituokioihin. Loput kysymykset olivat avoimia ja liittyivät lasten käyttäytymiseen musiikkituokioiden aikana.

Jokaisen tuokion loputtua kerättiin tuokioon osallistuneilta lapsilta palaute musiikkituokiosta (LIITE 5). Tuokioita varten valmistettiin yhteensä kolme tunnekorttia, joissa jokaisessa oli erilainen tunnetila. Korteissa oli kolme ilmettä: iloinen, surullinen ja mietiskelevä. Korttien avulla lapset saivat kertoa sen hetkisen tunteensa. Tällä tavoin saatiin myös lasten palaute tutkimukseen mukaan. Tuokioihin valmistettiin tunnekortteja varten tunnetaulu. Jokainen lapsi sai vuorotellen käydä laittamassa taululle sen kuvan, mikä kuvasi lapsen sen hetkistä olotilaa. Lapselta kysyttiin lapsen valitseman kuvan perusteella, mikä musiikkituokiossa oli kivaa tai mikä ei ollut kivaa.

Musiikkituokioiden ja haastattelujen jälkeen alettiin purkaa saatuja tutkimustuloksia. Havainnointikaavakkeista löytyvistä avoimista kysymyksistä pyrittiin etsimään tuokioiden väliltä yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia sekä nostamaan esiin kaikki tutkimuksen kannalta oleellinen tieto. Haastattelut puolestaan litteroitiin, jotta vastauksia oli helpompi tulkita.

7.4 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Tutkimuksissa yritetään välttää virheiden syntymistä, mutta silti tulosten pätevyys ja luotettavuus vaihtelevat. Vaihtelevuuden vuoksi kaikissa tutkimuksissa pyritään arvioimaan tehdyn tutkimuksen luotettavuutta. Luotettavuuden arvioinnissa voidaan käyttää useita erilaisia mittaus- ja tutkimustapoja. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 231.)

Reliaabeliudella tarkoitetaan mittaustulosten toistettavuutta. Tutkimuksen tai mittauksen reliaabelius tarkoittaa kykyä antaa ei-sattumanvaraisia tuloksia. Reliaabelius voidaan todeta monella tavalla. Tulosta voidaan pitää reliaabelina, jos kaksi arvioijaa päätyy samanlaiseen tulokseen. Tulokset voidaan myös todeta reliaabeleiksi, jos samaa henkilöä tutkitaan eri tutkimuskerroilla ja saadaan sama tulos. (Hirsjärvi ym. 2009, 231.) Tämän tutkimuksen luotettavuutta voidaan perustella sillä, että aineistonkeruumenetelmiä oli kolme: havainnointi, haastattelu sekä lapsilta kerätty palaute. Avoimilla haastattelu- ja havainnointikysymyksillä pyrittiin saamaan luotettavia vastauksia, sillä avoimien kysymysten ansiosta haastateltavalla ja tutkijalla oli mahdollisuus kertoa vastaukset omin sanoin. Tutkimuksen luotettavuutta voi heikentää se, että tutkijoita oli vain yksi. Lisäksi luotettavuutta voivat heikentää lasten ja haastateltavan työntekijän mieliala sekä havainnointi- ja haastatteluolosuhteet.

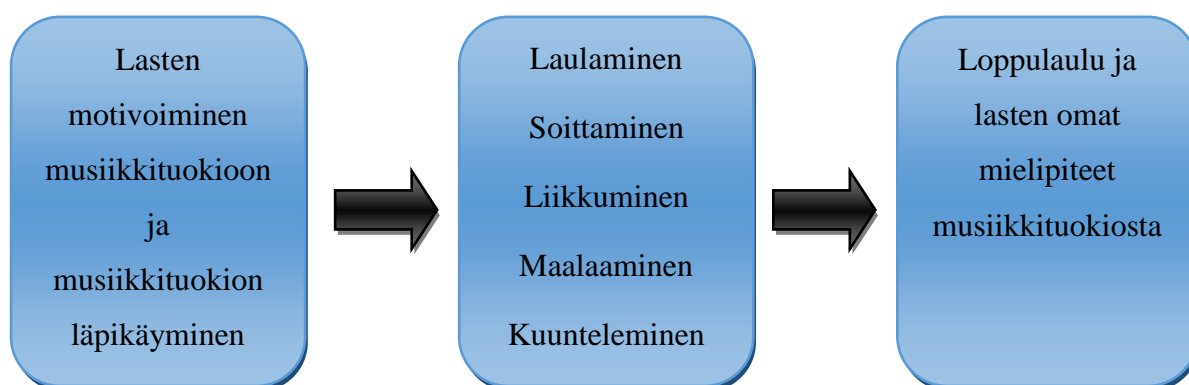
Validius eli pätevyys liittyy tutkimuksen arviointiin. Validius tarkoittaa tutkimusmenetelmän tai mittarin kykyä mitata juuri sitä, mitä on tarkoituskin mitata. Menetelmät ja mittarit eivät kuitenkaan aina vastaa sitä todellisuutta, jota tutkija kuvittelee tutkivansa. (Hirsjärvi ym. 2009, 231.) Tutkimuksen pätevyyden sekä laadun arviointiin liittyy kysymys tutkimustulosten yleistettävyydestä. Yleistämisellä tarkoitetaan tutkimustulosten siirtämistä kuvaamaan jotakin tiettyä väestönryhmää tai ilmiötä yleisesti. (Lindblom-Ylänne ym. 2011, 129.) Tässä tutkimuksessa otos oli pieni, vain yksitoista lasta. Myös haastateltavia oli vain kaksi, joten tämän vuoksi tutkimuksen tuloksia ei tulisi liikaa yleistää. Tässä tutkimuksessa validius näkyy siinä, että haastateltava on ymmärtänyt

haastattelukysymykset oikein. Vastaukset on saatu juuri niihin asioihin, joita on haastateltavalta kysytty.

Tutkimustapojen valinnassa on pyrittävä siihen, että tutkimustavat ovat tutkittavalle turvallisia ja tutkimus ei vahingoita ketään. Tutkittavan on myös tiedettävä, mihin heidän tietojaan käytetään. (Lindblom-Ylänne ym. 2011, 35.) Tutkimuksen eettiset kysymykset voivat liittyä menetelmän ja tutkimuskohteen valintaan, tiedon luotettavuuteen, aineiston hankintaan, tutkittavien kohteluun tai tutkimustulosten vaikutuksiin (Kuula 2006, 11). Musiikin tutkiminen itsessään ei ole arkaluontoinen tutkimusaihe, joten tutkimuksen eettisyys liittyi lähinnä tutkittavien työntekijöiden sekä lapsien henkilöllisyyden salassapitoon. Tutkimus tehtiin täysin anonyyminä, kunnioittaen jokaisen henkilöllisyyttä. Tutkimuslupaa anottaessa selvitettiin, saiko päiväkodin nimi näkyä opinnäytetyössä. Tutkimusluvasta selvisi, että nimi saa näkyä opinnäytetyössä. Jokaisen tutkimukseen osallistuneen lapsen huoltajalta pyydettiin kirjallinen suostumus siihen, että lapsi sai osallistua tutkimukseen liittyviin musiikkituokioihin. Jokainen tutkimukseen osallistunut lapsi sai itse päättää osallistuuko tuokioon, sillä tuokioon osallistuminen oli täysin vapaaehtoista. Jokaisella tuokioon tai haastatteluun osallistuneella oli mahdollisuus halutessaan poistua tuokiosta tai keskeyttää haastattelu. Tutkimusta varten kerätty materiaali hävitettiin tutkimuksen valmistuttua.

8 TUTKIMUSTULOKSET

Tutkimusta varten Kalliokadun päiväkodissa järjestettiin yhteensä viisi musiikkituokiota. Jokaisessa musiikkituokiossa oli eri teema. Musiikkituokion kaava (Kuvio 1) oli kuitenkin jokaisessa tuokiossa samanlainen. Tuokio alkoi aina lasten motivoimisella musiikkituokioon ja musiikkituokion läpikäymisellä. Tämän jälkeen tuokion teemasta riippuen lasten kanssa laulettiin, soitettiin, liikuttiin tai maalattiin. Myös kuuntelu oli musiikkituokion kulun kannalta tärkeässä osassa. Tuokio loppui aina loppulauluun ja musiikkiliikunnassa loppurentoutukseen. Toiminnallisen osuuden jälkeen lapset saivat tunnekorttien avulla kertoa omat mielipiteensä tuokiosta. Tunnekortteja oli tehty tuokiota varten useita, jotta jokainen lapsi sai valita kolmesta kuvasta omaa tunnetilaansa esittävän ilmeen. Tunnekortteja oli kolmenlaisia: yhdessä naamassa iloinen ilme, toisessa surullinen ja kolmannessa mietiskelevä. Jokainen lapsi sai vuorollaan valita kuvan lattialta ja käydä laittamassa sen tunnekortteja varten tehdylle taululle.

Kuvio 1. Musiikkituokion kulku.

8.1 Alkuhaastattelu

Ennen musiikkituokioiden toteutusta tehdyn haastattelun avulla kartoitettiin päiväkodin aikaisempia musiikkitottumuksia ja käytössä olevia tiloja sekä välineitä. Haastattelun avulla pyrittiin saamaan sellaista tietoa, jonka avulla musiikkituokiot voitiin suunnitella sellaisiksi, että ne vastaisivat mahdollisimman hyvin tutkittavan ryhmän sekä päiväkodin henkilökunnan tarpeita.

Haastattelun myötä selvisi, että Kalliokadun päiväkodissa järjestetään kerran kuukaudessa talon yhteinen lauluhetki, jonka yksi lastentarhanopettajista suunnittelee. Jokainen ryhmä pyrkii järjestämään esimerkiksi aamupiirien yhteydessä laulutukioita, joissa lauletaan, leikitään ja käytetään silloin tällöin rytmisoittimia. Lastentarhanopettajat vastaavat päiväkodin musiikkikasvatuksesta. Haastateltava kertoi musiikin näkyvän päiväkodin arjessa erilaisissa odotustilanteissa, aamupiireissä, nukutustilanteissa sekä liikuntatuokioissa. Päiväkodilla on käytössä erilaisia soittimia, kuten rytmisoittimia, rytmimunia, rytmikapuloita, triangeli, tamburiini, rumpu, piano sekä kitara. Haastateltavan mukaan piano olisi hyvä olla jokaisella osastolla ja soittimia sekä nuottikirjoja voisi olla enemmän.

Haastattelussa selvisi, että lastentarhanopettaja käyttää musiikkia työssään opetusvälineenä. Musiikin avulla voidaan opetella esimerkiksi kuukausia tai viikontähtiä. Musiikin koetaan myös olevan rauhoittumiskeino. Haastateltavan mukaan musiikilla on suuri merkitys varhaiskasvatuksessa. Musiikki ja laulaminen ovat lapselle tärkeää ja opettavaista. Haastateltava myös kokee musiikin edistävän lapsen luovuutta, keskittymistä sekä muistia. Haastattelun aikana kävi ilmi, että lapsen musiikillista osaamista pyritään päiväkodissa tukemaan toistamalla. Lapsen lauluääneen tai rytmitajuun ei tässä vaiheessa puututa, vaan pyritään saamaan kaikki lapset osallistumaan. Haastattelussa selvisi, että päiväkodissa ei tällä hetkellä käy ulkopuolista musiikkituokioiden vetäjää.

8.2 Ensimmäinen musiikkituokio

Ensimmäisen tuokion teemana oli tutustuminen ja kuvitteellinen kaupunkimatka. Tuokioon oli valittu helppoja lastenlauluja, joiden oletettiin olevan lapsille entuudestaan tuttuja. Ensimmäisessä musiikkituokiossa ohjaaja säesti lauluja kitaralla. Tuokioon osallistui yhteensä kahdeksan lasta sekä päiväkodissa työskentelevä lastenhoitaja. Tuokioon oli tarkoitus osallistua päiväkodissa työskentelevän lastentarhanopettajan, mutta hän oli kyseisenä päivänä sairaana. Tuokio kesti yhteensä 20 minuuttia.

Alussa tuokion ohjaaja esittäytyi ja kertoi tulevista tuokioista. Jokainen lapsi sai kertoa itsestään ja kertoa oman lempilaulunsa. Tutustumisen ja alkupuheiden jälkeen aloitettiin varsinainen musiikkituokio ja ryhdyttiin alkulämmittelyyn eli äänenavaukseen. Äänenavauksessa harjoiteltiin erilaisten korkeiden sekä matalien äänten tekemistä sekä opeteltiin muutama äänenavauslaulu.

Äänenavauksen jälkeen lähdettiin kuvitteelliselle kaupunkimatkalle junalla, laulaen pienen pieni veturi - laulun. Kuvitteellisella matkalla tavattiin eläimiä, ystäviä sekä erilaisia kulkuvälineitä. Tuokion aikana keskusteltiin edellä mainituista aiheista ja laulettiin aiheisiin liittyviä lauluja sekä leikittiin muutaman laulun mukana. Tuokion aikana lapset saivat arvuutella mitä kuvitteellisella matkalla seuraavaksi tapahtuu ja ketä matkalla voisi tavata.

Kuvitteellisen matkan jälkeen harjoiteltiin lapsille täysin tuntematon laulu: Härnäajät. Ensin laulu kuunneltiin levyltä, jonka jälkeen laulua alettiin laulaa pienissä pätkissä. Musiikkituokio lopetettiin loppulauluun. Tuokion loputtua lapsilta kysyttiin tunnekorttien avulla millainen tunnelma heille oli musiikkituokiosta jäänyt. Kahdeksasta lapsesta viisi valitsi hymynaaman, yksi surunaaman ja kaksi mietiskelevän naaman.

8.2.1 Havainnot ensimmäisestä musiikkituokiosta

Ensimmäisen musiikkituokion alkaessa lapsiryhmän tunnelma oli ristiriitainen. Osa lapsiryhmästä oli innokkaasti ja avoimesti tulossa tuokioon mukaan, mutta muutamalla lapsella oli ennakkoluuloja musiikkituokiota kohtaan. Tuokion alkaessa lapset kuitenkin innostuivat, kun näkivät huoneen keskellä kitaran ja erilaista rekvisiittaa sekä kuulivat tuokion teeman. Lapsille kerrottiin, että lähdemme kuvitteelliselle Kevätretkelle kaupunkiin.

Musiikkituokion aikana lapset käyttäytyivät asiallisesti ja toimivat annettujen ohjeiden mukaisesti. Oli huomattavissa, että tuokiossa lapset innostuivat ja motivoituivat heille esitetyistä kysymyksistä. Lapsilla tuntui olevan jopa hieman vaikeuksia odottaa omaa puheenvuoroaan. Lapset kertoivat rohkeasti, jos eivät

tienneet laulua tai osanneet sen sanoja. Lapset olivat mielissään, kun saivat jokainen vuorotellen kertoa omista lempikappaleistaan ja artisteistaan. Tuokioon osallistuneen ryhmän suosikeiksi nousivat artisteista Robin sekä kappaleista Prinsessa Ruusunen sekä Hämä-hämähäkki.

Ensimmäinen musiikkituokio oli aluksi hieman levoton. Tämä johtui todennäköisesti siitä, että tilanne oli lapsille uusi. Lapsien levottomuus saattoi johtua myös ohjaajan jännityksestä. Tuokion keskivaiheilla lapset kuitenkin rauhoittuivat ja rentoutuivat, sillä jännittynyt ilmapiiri alkoi kadota. Loppua kohden lapset muuttuivat taas levottomiksi. Lapsien mielenkiintoa oli tuokion lopussa vaikeaa pitää yllä, sillä lapset eivät enää jaksaneet keskittyä ohjattuun toimintaan.

Tuokion aikana tuokiossa mukana ollut lastenhoitaja joutui muutaman kerran puuttumaan lasten toimintaan. Levottomuuden vuoksi lastenhoitaja joutui muutaman kerran kehottamaan lapsia olemaan hiljaa, kun ohjeita annetaan. Yhden lapsen paikkaa jouduttiin vaihtamaan kesken tuokion, kun istuminen kaverin vieressä ei onnistunut.

Kahdeksasta lapsesta viisi valitsi tunnekorteista iloisen naaman. Nämä viisi lasta olivat ymmärtäneet tehtävän oikein, sillä osasivat kertoa asioita, joista olivat musiikkituokiossa pitäneet. Lapset kertoivat pitäneensä ylipäättään laulamisesta sekä uudesta Härnääjät laulusta. Kaksi lasta valitsi mietiskelevän naaman ja yksi lapsi valitsi surunaaman. Nämä kolme lasta eivät osanneet vastata siihen, mistä eivät olleet musiikkituokiossa pitäneet.

8.2.2 Välihaastattelu ensimmäisestä musiikkituokiosta

Lastenhoitajan haastattelussa selvisi, että koko lapsiryhmän toiminta oli tuokion aikana normaalia. Hänen mukaansa musiikkituokion alussa lapset olivat jännittyneitä ja siitä johtuen heidän käyttäytymisensä oli levotonta. Tuokion keskivaiheilla lasten jännitys katosi ja he alkoivat rentoutua. Tuokion loppupuolella lapset puolestaan muuttuivat jälleen levottomiksi.

Lastenhoitajan mukaan lapset, joilla normaalisti on vaikeuksia keskittyä, keskittyivät nyt todella hyvin. Hänen mukaansa yksi lapsi oli kuitenkin tuokiossakin vilkas ja häiritsi tuokiota puhumalla kaverin kanssa. Tämän vuoksi hänen paikkaansa jouduttiin vaihtamaan kesken tuokion, sillä keskittyminen kaverin vieressä ei onnistunut. Haastattelussa tuli ilmi, että tuokioon osallistuneet lapset käyttäytyivät normaalia innokkaammin. Haastateltavan mukaan innokkuus näkyi esimerkiksi siitä, että lapset lauloivat ja taputtivat mukana.

Lastenhoitajalta kysyttiin toiveita tai muutoksia seuraavaan musiikkituokioon. Hänen mukaansa tuokion rakenne sekä tuokioon rakennettu tarina olivat hyviä. Myös äänenavaus ja kitaran soittaminen saivat positiivisia kommentteja. Haastateltavan mukaan lauluja olisi voinut toistaa enemmän.

8.3 Toinen musiikkituokio

Toisen musiikkituokion teemana oli kuvitteellinen retki vaarin saareen. Tuokioon oli valittu sää- ja eläinaiheisia kappaleita, sekä muutama edellisellä kerralla laulettu ja opeteltu kappale. Toisessa tuokiossa ohjaaja säesti kappaleita pianolla. Tuokiossa muisteltiin soittimien nimiä ja harjoiteltiin oikeassa tahdissa soittamista. Tuokioon osallistui yhteensä seitsemän lasta sekä päiväkodissa työskentelevä lastentarhanopettaja. Tuokion kesto oli 35 minuuttia.

Tuokio aloitettiin lapsille tutuilla äänenavauksilla. Äänenavaukset olivat samoja kuin ensimmäisellä kerralla. Äänenavauksen jälkeen lähdettiin kuvitteelliselle matkalle saareen. Matkan aikana törmättiin erilaisiin eläimiin sekä säätiloihin. Tuokion aikana lapset saivat vihjeiden avulla arvuutella seuraavia kappaleita.

Matkan päätyttyä laulettiin ensimmäisellä kerralla opeteltu Härnäajät laulu. Ensin lasten kanssa harjoiteltiin ja muisteltiin laulun sanoja. Tämän jälkeen kappale kuunneltiin levyltä ja lapset saivat soittaa ja laulaa musiikin tahdissa. Musiikkituokio lopetettiin loppulauluun. Tuokion loputtua lapsilta kysyttiin jälleen tunnekorttien avulla millainen tunnelma heille jäi tuokiosta. Viisi lasta valitsi iloisen naaman, yksi surullisen ja yksi miettelään.

8.3.1 Havainnot toisesta musiikkituokiosta

Toiseen musiikkituokioon lapset lähtivät mukaan rohkeammin kuin ensimmäisellä kerralla, sillä tiesivät jo entuudestaan kokoontumisen syyn. Yksi lapsi ei kuitenkaan halunnut tuokioon osallistua. Lapsille toi jännitystä se, että tuokio järjestettiin viereisen ryhmän tiloissa. Tuokio järjestettiin viereisessä ryhmässä, sillä päiväkodin piano oli kyseisessä ryhmässä. Myös erilaiset näkyvillä olevat soittimet toivat lapsille jännitystä. Tuokion alkaessa lapset olivat innostuneita ja keskittyneitä, sillä heitä jännitti, mikä olisi tämänkertaisen tuokion teemana. Jo heti tuokion alussa lapset kertoivat odottavansa ensimmäisellä kerralla opeteltua Härnäajät laulua.

Teeman kuultuaan lapset lauloivat, soittivat ja leikkivät ohjatusti. Tuokion aluksi lapset olivat keskittyneitä ja kuuntelivat tarkasti ohjeita, mutta jälleen loppua kohden lapset muuttuivat vilkkaiksi ja rauhattomiksi. Lasten mielenkiintoa pyrittiin pitämään yllä kysymysten avulla. Kysymyksiin lapset vastasivat aktiivisesti ja lapsia jouduttiinkin muutamaan kertaan muistuttamaan viittauksesta. Tuokion aikana oli huomattavissa, että lapset lauloivat keskittyneemmin, kun heitä rohkaistiin laulun aikana. Soittimien läsnäolo musiikkituokiossa aiheutti muutoksia lasten mielialoissa. Soittimia täytyi vuorotella tuokion aikana, joten tämä aiheutti lapsissa iloa sekä surua. Lapset selvästi nauttivat soittamisesta ja pysyivät rytmissä pienellä avustuksella.

Musiikkituokion aikana oli huomattavissa muutoksia lasten käyttäytymisessä. Ensimmäisessä musiikkituokiossa mukana ollut ujo lapsi rohkeni toisessa musiikkituokiossa laulamaan, soittamaan sekä vastailemaan rohkeasti kysymyksiin. Vilkkait lapset puolestaan olivat vilkkaita koko tuokion ajan. Yksi lapsi oli tuokion aluksi innoissaan mukana kaikessa, mutta tuokion loppupuolella hän piteli korviaan.

Toinen musiikkituokio oli huomattavasti levottomampi kuin ensimmäinen tuokio. Musiikkituokioiden aikana lastentarhanopettaja joutui useaan otteeseen puuttumaan lasten toimintaan. Tuokion aikana muutamaa lasta jouduttiin

kehottamaan olemaan hiljaa ja muutamaa lasta puolestaan viemään tuokion aikana hakemiaan leluja takaisin hyllyyn. Tuokion aikana lastentarhanopettaja päätyi ottamaan yhden lapsen syliinsä istumaan, sillä lapsi ei pystynyt istumaan yksin ja keskittymään tuokioon.

Seitsemästä lapsesta viisi valitsi tunnekorteista iloisen naaman. Lapset kertoivat laulamisen ja soittamisen olleen kivaa ja lasten lempisoittimeksi nousi triangeli. Yksi lapsi valitsi mietteliään naaman ja yksi lapsi valitsi surullisen naaman. Mietteliään naaman valinnut lapsi ei osannut kertoa, miksi valitsi kyseisen kortin. Surullisen naaman valinnut lapsi puolestaan kertoi valinneen surullisen naaman sen vuoksi, ettei ehtinyt tuokion aikana soittamaan kaikkia haluamiaan soittimia.

8.3.2 Välihaastattelu toisesta musiikkituokiosta

Haastateltavan lastentarhanopettajan mukaan lapset käyttäytyivät tuokion aluksi todella innokkaasti ja kiinnostuneesti, mutta tuokion loppua kohden lapset alkoivat olla levottomia. Hänen mukaansa lapset eivät levottomuuden takia malttaneet istua omalla paikallaan, vaan alkoivat liikusella. Lastentarhanopettajan mukaan levottomuus oli kuitenkin odotettavissa, sillä tuokioon osallistuneessa ryhmässä oli paljon vilkkaita lapsia. Hänen mukaansa lapset kuitenkin osallistuivat tuokioon hyvin ja olivat kiinnostuneita asioista sekä tiesivät monia lauluja. Lastentarhanopettaja nosti haastattelussa esiin, että varsinkin tytöt olivat tuokion aikana keskittyneitä.

Haastateltavan mukaan lasten käyttäytymisen välillä oli eroja. Hänen mukaansa lasten omat temperamentit näkyivät ja lapset käyttäytyivät omana itsenään tuokiossa. Lastentarhanopettajan mukaan tuokioon osallistunut ujo lapsi ei uskaltanut ottaa osaa tuokioon, mutta lauloi kyllä muiden mukana. Vilkkaat lapset puolestaan olivat tuokiossakin vilkkaita.

Haastattelussa selvisi, että myös lastentarhanopettaja oppi uusia lauluja tuokion aikana. Hänen mukaansa oli hyvä, kun lapsille kuuntelutettiin kappaleita sekä musiikkituokio oli rakennettu tarinalliseen muotoon. Haastateltavan mukaan

seuraavassa tuokiossa voisi olla enemmän laulujen toistoa tai vähemmän lauluja sekä tuokio voisi olla kestoltaan hieman lyhyempi.

8.4 Kolmas musiikkituokio

Kolmannen musiikkituokion teemana oli musiikkiliikunta. Tuokio poikkesi kahdesta edellisestä tuokiosta, sillä tuokio järjestettiin liikuntasalissa. Tuokion tarkoituksena oli yhdistää musiikki ja liikunta. Tuokioon osallistui yhteensä kymmenen lasta sekä päiväkodissa työskentelevät lastentarhanopettaja ja lastenhoitaja. Tuokio kesti yhteensä 45 minuuttia.

Tuokio aloitettiin lämmiteltyllä. Lämmittelyn aikana tehtiin erilaisia liikkeitä musiikin tahdissa. Lämmittelyn jälkeen musiikin tahdissa tanssittiin, jumpattiin ja leikittiin. Tuokion aikana soitettiin radiosta lapsille ennestään tuttuja kappaleita.

Tuokio lopetettiin rentoutukseen. Rentoutuksen aikana lapset makasivat lattialla patjoilla ja pitivät silmiään kiinni. Taustalla soi rauhallinen musiikki ja lapsia siliteltiin silkkihuiveilla. Tuokion loputtua lapset saivat kertoa tunnekorttien avulla mielipiteensä musiikkiliikuntatuokiosta. Kymmenestä lapsesta kuusi valitsi iloisen naaman ja kaksi mietiskelevän. Kaksi lapsista ei vastannut kyselyyn.

8.4.1 Havainnot kolmannelta musiikkituokiosta

Kolmannen musiikkituokion alkaessa lähes kaikki lapset olivat todella innoissaan. Tämä johtui siitä, että musiikkituokio järjestettiin musiikkiliikunnan merkeissä. Muutama lapsi kuitenkin jännitti hieman liikuntasaliin lähtemistä. Lapset, jotka jännittivät liikuntaa, istuivat lähes koko tuokion ajan liikuntasalin reunalla. Lapset olivat luonteeltaan ujoja, mutta myös väsymystä oli huomattavissa.

Musiikkiliikunnan alkaessa lapset osallistuivat aktiivisesti toimintaan ja noudattivat annettuja ohjeita. Tuokion loppupuolella lapset kuitenkin muuttuivat levottomiksi, eivätkä osallistuneet enää ohjattuun toimintaan. Levottomuudesta johtuen lapset eivät malttaneet kuunnella aikuista eivätkä annettuja ohjeita. Musiikki herätti selvästi lapsissa riehakkaita tunteita. Musiikki nimittäin

villiinnytti lapsia. Tämä johtui todennäköisesti siitä, että muista kerroista poiketen heillä oli mahdollisuus liikkua tuokion aikana. Musiikin soidessa lapset juoksivat innostuneena ympäri liikuntasalia. Oli kuitenkin huomattavissa, että rentoutumismusiikin aikana lapset hiljenivät ja makasivat rauhassa paikoillaan. Lapset selvästi nauttivat musiikin tuomista tunteista.

Tuokion aikana lastentarhanopettaja sekä lastenhoitaja joutuivat muutaman kerran puuttumaan lasten toimintaan. Päiväkodin työntekijät kehottivat lapsia osallistumaan ohjattuun toimintaan sekä rauhoittumaan kuuntelemaan ohjeita. Ohjaajan lisäksi työntekijät näyttivät lapsille mallia, jotta saisivat lapset innostumaan enemmän ohjatusta toiminnasta.

Kymmenestä lapsesta kuusi valitsi tunnekorteista iloisen naaman. Lapset kertoivat juoksemisen sekä loppurentoutuksen olleen mieluisia. Kaksi lasta valitsi mietiskelevän naaman. Ensimmäinen mietiskelevän naaman valinnut lapsi kertoi valinneessa kyseisen kortin siksi, että aikuiset olivat komentaneet lapsia liian paljon tuokion aikana. Toinen mietiskelevän naaman valinnut lapsi valitsi saman kortin kaverinsa kanssa. Kaksi lasta ei halunnut osallistua kyselyyn.

8.4.2 Välihaastattelu kolmannelta musiikkituokiosta

Haastateltavan lastentarhanopettajan mukaan lapset olivat alkuun todella innostuneita, sillä jumppa oli lapsille mieluista. Hänen mukaansa ensimmäiset leikit onnistuivat hyvin, mutta loppua kohden lapset alkoivat kuitenkin väsyä ja tästä johtuen lapset alkoivat riehua. Lastentarhanopettajan mukaan yhden lapsen villiintyessä myös muut lapset villiintyivät. Haastateltavan mukaan lapsien levottomuus ja riehuminen johtuivat paljolti siitä, että ketä lapsia musiikkiliikunnassa oli mukana. Muutama lapsi oli kuitenkin hänen mukaansa selvästi kiinnostunut ja innostunut toiminnasta loppuun saakka, mutta muiden riehumisen vuoksi kiinnostuneet lapsetkin alkoivat häiriintyä ja heidän keskittyminen katosi. Hänen mukaansa tuokion lopussa lapsia oli levottomuuden vuoksi vaikeaa innostaa enää mihinkään toimintaan.

Haastattelussa selvisi, että lapsien käyttäytymisessä oli jälleen eroja. Muutama lapsi oli kovin väsynyt ja halusi vain istua tuokion ajan liikuntasalin reunalla aikuisen kanssa. Vilkkaut lapset puolestaan olivat koko tuokion ajan vilkkaita, eivätkä pystyneet keskittymään ohjattuun toimintaan. Haastateltavan mukaan rauhalliset lapset eivät villiintyneet tuokion aikana. Haastateltavan mukaan tuokio oli hyvin suunniteltu ja tuokiossa oli käytetty hyviä ideoita. Hänen mukaansa tuokioon osallistuneella lapsiryhmällä leikit toimivat vaihtelevasti.

8.5 Neljäs musiikkituokio

Neljännän musiikkituokion teemana oli musiikki ja kuvataide. Tuokioon yhdistettiin sekä musiikkia että kuvataidetta. Tuokioon osallistui yhteensä viisi lasta sekä päiväkodissa työskentelevä lastentarhanopettaja. Tuokio kesti yhteensä 35 minuuttia.

Tuokio aloitettiin lapsille jo tutuksi tulleella äänenavauksella. Äänenavauksen jälkeen lasten kanssa keskusteltiin erilaisista kulkupeleistä. Kulkupelit olivat nimittäin neljännän tuokion aiheena. Tuokion aikana laulettiin autoista, pyöristä ja vetureista. Seuraavaan kappaleeseen virittäydettiin aina erilaisten kuvien avulla, joissa kuvattiin lauluissa esiintyviä kulkupelejä. Tuokion lopussa laulettiin lapsille jo tutuksi tullut Härnäajät kappale.

Tuokion teemana oli musiikki ja kuvataide, joten tuokioon oli yhdistetty väriyuskuvien värittämistä. Laulullinen osuus lopetettiin loppulauluun. Laulullisen osion jälkeen lapset saivat valita tuokion teeman mukaisesti haluamansa kulkupelin kuvan ja värittää kuvaa musiikin tahdissa. Taustalla soi sekä hitaita että nopeita kappaleita. Musiikiksi oli valittu mahdollisimman erilaisia kappaleita. Tuokion loputtua lapset saivat tunnekorttien avulla kertoa mielipiteensä tuokiosta. Kaikki viisi lasta valitsivat iloisen naaman.

8.5.1 Havainnot neljännestä musiikkituokiosta

Neljäs tuokio alkoi rauhallisissa merkeissä, sillä ryhmän lapsimäärästä johtuen tuokioon osallistui ainoastaan viisi lasta. Kaksi lasta ei halunnut osallistua

tuokioon. Lapset olivat innoissaan, kun näkivät taulun, johon tunnekortit oli aikaisemmillä kerroilla laitettu. Lapset selvästi nauttivat, kun ryhmän koko oli pieni. Ryhmän pienen koon vuoksi myös ujut lapset uskaltautuvat vastailemaan kysymyksiin ja kertomaan omia kokemuksiaan.

Äänenavauksen aikana lapsista oli hauskaa, kun he saivat "pärisyttelyn" aikana leikkiä erilaisia kulkupelejä. Leikkimielinen äänenavaus sai lapsissa aikaan iloisia tunteita. Tuokion aikana lapset käyttäytyvät asiallisesti ja kuuntelivat tarkkaavaisesti sekä kiinnostuneesti ohjeita. Lapset olivat koko tuokion ajan aktiivisia ja osallistuivat laulamiseen sekä soittamiseen. Aikaisemmillä kerroilla ollutta levottomuutta ei ollut lainkaan havaittavissa. Lapset selvästi nauttivat, kun saivat jokainen vuorotellen vastailla kysymyksiin ja kertoa omia kokemuksiaan erilaisiin kulkupeleihin liittyen.

Lapsista oli huomattavissa, että värityskuvien valinta sekä niiden värittäminen musiikin tahtiin oli lapsille mieluista. Lapset olivat tyytyväisiä, kun saivat vuorotellen valita mieluisen värityskuvan ja kertoa mahdollisesti jotakin siihen liittyvää omakohtaista kokemusta. Värityksen aikana lapsilla tuntui olevan hauskaa, sillä he naureskelivat hausalle musiikille ja kyselivät innokkaina kappaleiden nimiä ja laulujen sanoja. Valmiita värityskuvia lapset esittelivät toisilleen ylpeinä.

Lastentarhanopettajan ei juuri tarvinnut puuttua lasten toimintaan tuokion aikana. Lastentarhanopettaja joutui ainoastaan yhden kerran pyytämään lapset istumaan piiriin, sillä tuokion aluksi kaikki lapset olisivat halunneet istua lähellä tunnetaulua. Tämän lisäksi lapsien keskittyminen herpaantui kerran, kun yksi lapsista näki ikkunasta päiväkodin pihassa olleen oravan. Hetken ihmettelyn jälkeen lapset kuitenkin keskittyivät jälleen ja tuokio pääsi jatkumaan.

Kaikki viisi lasta valitsivat tunnekorteista iloisen naaman. Jokainen lapsi kertoi värityksen tai piirtämisen musiikin tahtiin olleen mieluisinta.

8.5.2 Välihaastattelu neljänneistä musiikkituokiosta

Haastateltavan lastentarhanopettajan mukaan neljäs musiikkituokio sujui huomattavasti rauhallisemmissa merkeissä kuin edellinen. Tämä johtui hänen mukaansa siitä, että tuokioon osallistui vain viisi lasta. Haastateltavan mukaan tuokioon oli valikoitunut rauhallisia lapsia, jotka jaksoivat laulaa ja keskittyä tuokioon. Hänen mukaansa tuokio onnistui todella hyvin, sillä kaikki lapset lauloivat ja ottivat osaa tuokioon. Tuokion loppupuolella haastateltava kertoi olleen hieman levottomuutta, mutta levottomuus ei ollut häiritsevää. Haastattelussa selvisi, että luonteeltaan vilkkaat lapset ottivat enemmän osaa keskusteluun ja olivat rauhallisia lapsia aktiivisempia. Haastateltavan mukaan ujut lapset hieman vetäytyivät tuokion aikana.

Lastentarhanopettajalta kysyttiin toiveita tai muutoksia viimeistä musiikkituokiota varten. Hänen mukaansa tuokioon ei tarvinnut tehdä muutoksia. Ainoastaan lasten lukumäärää viimeiseen tuokioon voisi pohtia.

8.6 Viides musiikkituokio

Viimeisen eli viidennen musiikkituokion teemana oli laulaminen ja soittaminen. Tuokion tarkoituksena oli muistella edellisiä kertoja ja soittaa sekä laulaa jo aikaisemmin opeteltuja kappaleita. Tuokioon osallistui yhteensä kahdeksan lasta sekä päiväkodissa työskentelevä lastentarhanopettaja. Tuokio oli kestoltaan 25 minuuttia.

Tuokion aluksi lapsille kerrottiin, että kyseessä olisi viimeinen yhteinen musiikkituokio. Tuokio aloitettiin tuttuun tapaan äänenavauksella. Äänenavauksen jälkeen alettiin tutustua erilaisiin soittimiin. Lapset saivat kättä nostamalla kertoa millaisia soittimia lattialle oli aseteltu. Lapset saivat myös kokeilla soittaa soittimia ja kuunnella millaisia ääniä erilaisista soittimista kuului.

Tuokion teemana oli laulaminen ja soittaminen, joten äänenavauksen ja soittimiin tutustumisen jälkeen alettiin muistella aikaisemmilla tuokioilla laulettuja kappaleita. Kappaleet säestettiin kitaralla ja lapset saivat vuorotellen soittaa

erilaisia soittimia tuttujen laulujen tahdissa. Lasten kanssa harjoiteltiin tahdissa soittamista ja hiljaisuudesta soittamaan aloittamista. Muutama kappale kuunneltiin levyltä ja soitettiin sekä laulettiin levyn tahdissa. Tuokio lopetettiin loppulauluun.

Tuokion loputtua lapsia kiitettiin menneistä musiikkituokioista. Lapset saivat tuttuun tapaan kertoa tunnekorttien avulla mielipiteensä tuokiosta. Kahdeksasta lapsesta kuusi valitsi hymyilevän naaman, yksi mietteliään ja yksi surullisen.

8.6.1 Havainnot viidennestä musiikkituokiosta

Viidenteen musiikkituokioon lähes kaikki lapset lähtivät reippaasti mukaan. Muutama lapsi oli alkuun hieman ristiriitaisissa tunnelmissa musiikkituokion suhteen, mutta innostuivat tuokiosta heti sen alettua. Tunnekorttien sekä soittimien näkeminen aiheutti lapsissa iloa ja hauskuutta. Tuokion aluksi lapset kyselivät heti innokkaina, mikä olisi tämänkertaisen musiikkituokion teemana. Tuokion aluksi lapsille kerrottiin, että kyseinen kerta oli viimeinen yhteinen tuokio. Tämä aiheutti muutamassa lapsessa harmitusta.

Tuokion alussa lapsissa herätti innostusta lattialla oleva kitara sekä muut soittimet. Tuokion aluksi jokainen lapsi sai halutessaan vuorollaan kokeilla kitaran soittoa. Lapsista oli huomattavissa, että he nauttivat kitaran soitosta. Lapsien nautinto johtui todennäköisesti siitä, että kitara oli monelle lapselle vieraampi instrumentti. Lapset tiesivät hyvin erilaisten soittimien nimiä ja soittimien nimien tietäminen aiheutti lapsissa onnistumisen tunnetta. Lapset innostuivat selvästi soittimista ja olivat tyytyväisiä, kun soittimia vaihdettiin kappaleiden välillä. Näin jokainen lapsi sai kokeilla jokaista soitinta.

Tuokion aikana lapset kuuntelivat tarkasti ohjeita, ja soittivat sekä lauloivat annettujen ohjeiden mukaisesti. Tuokion aikana oli huomattavissa, että rytmin antaminen helpotti lasten soittamista ja keskittymistä. Lapset olivat taitavia pysymään rytmissä, kunhan vaan jaksoivat keskittyä. Tuokion loppupuolella lapset saivat valita muutaman lempilaulunsa laulettaviksi. Lapset saivat

viittaamalla kertoa toivelaulunsa ja lasten suosikeiksi nousivat Hämä-hämähäkki sekä Autolaulu.

Tuokion alkupuolella lapset olivat rauhallisia. Tämän vuoksi lastentarhanopettaja ei juuri joutunut puuttumaan lasten toimintaan musiikkituokion aikana. Muutaman kerran lapsilta jouduttiin kuitenkin pyytämään hiljaisuutta, sillä lapset muuttuivat jälleen loppua kohden levottomiksi. Musiikkituokion aikaan oli huomattavissa, että soittaminen ja soittimista lähtevä ääni riehaannutti lapsia. Tämän vuoksi muutamat lapset alkoivat pelleillä soittimilla. Oli kuitenkin hienoa, että myös ujommat lapset uskaltautuivat tällä kertaa soittamaan rohkeasti ja osallistumaan muiden lasten kanssa keskusteluun.

Tuokion loputtua lapset saivat jälleen valita jokainen oman tunnekorttinsa. Kahdeksasta lapsesta kuusi valitsi iloisen naaman. Lapset kertoivat soittamisen ja laulamisen olleen mukavinta. Lempisoittimikseen lapset kertoivat rummut ja tamburiinin. Yksi lapsi valitsi mietiskelevän naaman ja yksi lapsi surullisen naaman. Mietiskelevän naaman valinnut lapsi kertoi, että häntä jäi harmittamaan, kun ei muistanut Hämä-hämähäkki laulun sanoja ulkoa. Surullisen naaman valinnut lapsi ei puolestaan osannut kertoa, miksi valitsi kyseisen kuvan.

8.6.2 Välihaastattelu viidennestä musiikkituokiosta

Haastateltavan lastentarhanopettajan mukaan lapset olivat tuokion alussa innostuneita ja ottivat reippaasti osaa musiikkituokioon. Hänen mukaansa tuokion loppupuolella lapset kuitenkin jälleen muuttuivat levottomiksi ja alkoivat kinastella keskenään soittimista. Soittaminen oli kuitenkin hänen mukaansa lapsille mieluista puuhaa.

Haastateltavan mukaan muutamat lapset keskittyivät todella hyvin rytmissä soittamiseen ja kuuntelivat annettuja ohjeita. Hänen mukaansa kyseiset lapset olivat selvästi kiinnostuneita musiikista. Lastentarhanopettajan mukaan muutama lapsi puolestaan pelleili soittimilla äänekkäästi välittämättä siitä, mitä laulua oltiin soittamassa.

8.7 Loppuhaastattelu

Musiikkituokioiden jälkeen lastentarhanopettajalle pidettiin loppuhaastattelu. Loppuhaastattelussa käytiin läpi musiikkituokioista nousseet asiat. Haastateltavan lastentarhanopettajan mukaan tuokiot olivat onnistuneet hyvin. Hänen mukaansa musiikkituokiot olivat olleet erilaisia, kuin ryhmällä yleensä. Haastattelussa nousi esille, että kappaleiden kuunteluttaminen radiolla sekä uudet laulut olivat lapsille mukavaa vaihtelua.

Haastattelussa selvisi, että ensimmäisen musiikkituokion jälkeen lapset osasivat seuraavalla kerralla odottaa, mitä musiikkituokiossa oli tulossa. Haastateltavan mukaan musiikista innostuneet lapset odottivat musiikkituokioita. Musiikkituokion teemalla oli lastentarhanopettajan mukaan merkitystä lasten käyttäytymiseen. Hänen mukaansa lapset villiintyivät helposti, kun esimerkiksi musiikkia laitetaan soimaan. Liikuntasali ja musiikki yhdistettynä olivat haastateltavan mukaan lapsille merkki siitä, että he saivat luvan kanssa riehua. Tämän vuoksi lasten oli lastentarhanopettajan mukaan vaikeaa rauhoittua tuokioon. Haastattelussa nousi esille, että kyseiselle lapsiryhmälle sopi parhaiten musiikkituokiot, joissa istuttiin rauhassa paikoillaan.

Haastattelussa selvisi, että musiikkikasvatus sekä sen painottaminen on päiväkodissa todella tärkeää. Haastateltavan mukaan musiikkikasvatus tukee lapsen oppimista, muistamista, tunnetilojen säätelyä, kielen kehitystä sekä itsensä ilmaisua. Hänen mukaansa tuokioiden ansiosta lapset sekä työntekijät saivat vaihtelua musiikkitottumuksiinsa. Lastentarhanopettaja kertoi myös itse saaneensa uusia ideoita ja kappaleita tuleviin musiikkituokioihinsa.

9 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimuksessa haluttiin selvittää, mitä musiikkituokiot merkitsevät lapselle varhaiskasvatuksessa sekä kuinka lapsen käyttäytyminen muuttuu musiikkituokion aikana. Musiikkituokioiden toivottiin tuovan Kalliokadun päiväkotiin uusia toimintamalleja, joita päiväkodissa voitaisiin mahdollisesti hyödyntää tulevilla musiikkituokioissa. Tutkimustulokset perustuvat Kalliokadun päiväkodissa järjestettyihin viiteen musiikkituokioon, lastentarhanopettajan haastatteluihin sekä tunnekorttien avulla saatuihin lasten mielipiteisiin.

Tutkimustuloksista selvisi, että musiikkituokioiden järjestämistä pidetään varhaiskasvatuksessa erittäin tärkeänä, sillä musiikki vaikuttaa kokonaisvaltaisesti lapsen kehitykseen. Musiikki esimerkiksi tukee lapsen sosiaalisia, kielellisiä sekä motorisia taitoja. Tutkimuksen perusteella voidaan siis päätellä, että musiikkikasvatuksen olisi erityisen tärkeää olla osana jokaisen päiväkodin arkea. Musiikin käyttäminen päiväkodissa ei aina vaadi itse musiikkituokion järjestämistä, vaan sitä voidaan toteuttaa päiväkodissa myös aivan spontaanisti.

Tutkimustuloksista selvisi, että musiikkituokiot tuottivat lapsille positiivisia musiikkielämyksiä sekä onnistumisen tunteita. Tutkimuksesta oli huomattavissa, että lapset nauttivat spontaanista heittäytymisestä musiikkituokion aikana. Lapset selvästi motivoituivat musiikkituokioiden viettoon, kun saivat vastata kysymyksiin, tiesivät laulun sanat, osasivat kappaleen tai tunsivat soittimen. Myös lapsille vieraamat soittimet innostivat lapsia tuokioon osallistumiseen. Tuokioiden jälkeen oli huomattavissa, että lapset lauloivat tuokiossa laulettuja lauluja positiivisin mielin. Haastattelun myötä selvisi, että haastateltava lastentarhanopettaja sai tuleviin musiikkituokioihinsa uusia ideoita ja kappaleita.

Tutkimustuloksista tuli ilmi, että musiikki vaikuttaa monin eri tavoin lapsen käyttäytymiseen. Toisiin lapsiin musiikki vaikuttaa rauhoittavalla tavalla, toisiin lapsiin musiikki puolestaan vaikuttaa villitsevällä tavalla. Tutkimuksesta oli myös huomattavissa, että musiikki voi aiheuttaa lapsissa myös pelon tunteita. Monet lapset riehaantuivat, kun musiikkituokioissa soitettiin nopealla tempolla soivia

kappaleita. Puolestaan hitaalla tempolla soivat kappaleet rauhoittivat lapsia. Äänekkäät tuokiot, jotka järjestettiin isoissa vieraammissa tiloissa, olivat toisille lapsille pelottavia tilanteita. Lasten käyttäytymiseen vaikuttivat myös kova meteli sekä muiden lasten äänekäs äänenkäyttö. Tutkimustuloksista selvisi, että lasten käyttäytymiseen vaikuttaa myös musiikkituokiossa läsnä olevien aikuisten käyttäytyminen. Tuokiossa läsnä olevat tutut aikuiset selvästi rauhoittivat lapsia, jolloin lapset pystyivät olemaan omia itseään ja toimimaan tuokiossa aktiivisesti sekä rentoutuneesti. Tutkimustuloksista voidaan siis päätellä, että musiikkituokiot voivat luoda lapselle sekä positiivisia että negatiivisia kokemuksia.

Lapsilta kerätystä palautteesta voidaan päätellä, että lapset itse kokevat musiikin tärkeäksi. Iloisen naaman valinneet lapset osasivat kertoa, mistä asioista olivat nauttineet musiikkituokion aikana. Mietiskelevän ja surullisen naaman valinneet lapset puolestaan eivät osanneet kertoa, mitä huonoa tuokiossa oli ollut. Surullisuus johtui lähinnä siitä, että aikaa oli ollut liian vähän ja kaikki eivät olleet kerinneet soittaa kaikkia soittimia. Tästä voidaan päätellä, että surullisen tai mielteliään naaman valinneet lapset olivat kuitenkin nauttineet musiikista. Tämä voidaan perustella sillä, että lapset olisivat halunneet esimerkiksi soittaa pidempään tai muistaa paremmin laulun sanat.

10 POHDINTA

Musiikin tutkiminen varhaiskasvatuksessa muodostui nopeasti tutkimusaiheekseni, sillä itselläni oli molemmista aiheista omakohtaista kokemusta. Pitkä musiikkihistoria sekä aikaisempi työskentely varhaiskasvatuksessa mahdollistivat onnistuneen laadullisen toimintatutkimuksen toteuttamisen. Kokonaisuudessaan tutkimuksen suunnittelu ja toteuttaminen sujuivat ongelmitta ja aikataulun mukaisesti. Tutkimus auttoi ymmärtämään paremmin lapsen musiikillista käyttäytymistä sekä musiikillista kehitystä, mutta ennen kaikkea ymmärtämään musiikin tärkeän merkityksen varhaiskasvatuksessa.

Laadullisen toimintatutkimuksen käyttäminen oli oikea tutkimusmenetelmä tähän tutkimukseen, sillä musiikin merkitystä varhaiskasvatuksessa olisi ollut vaikeaa tutkia muilla keinoin. Tutkimuksen tulokset oli helppo purkaa avoimien haastattelu- ja havainnointikysymysten ansiosta. Lisäksi avoimien kysymysten ansiosta vastauksista tuli kattavia. Tutkimustuloksissa ei mielestäni noussut esiin mitään poikkeavaa. Tutkimustuloksia analysoidessani huomasin kuitenkin, että musiikkituokioita olisi voinut järjestää enemmän. Lisäksi joihinkin tuokioihin olisi voinut osallistua kerralla enemmän lapsia. Tuokioiden määrän lisääminen olisi helpottanut tuokioiden vertailua sekä mahdollistanut monipuolisempien musiikkituokioiden järjestämisen. Lapsien lisääminen tuokioihin olisi mahdollistanut enemmän vertailukohteita, mutta toisaalta liian suuri lapsiryhmä olisi voinut sekoittaa tuokion kulkua. Tuokioiden lisääminen ja suurempi lapsiryhmä olisivat kuitenkin voineet parantaa tutkimuksen luotettavuutta.

Alkuhaastattelu oli tutkimuksen kannalta oleellinen, sillä haastattelun avulla saatiin tietoa Kalliokadun päiväkodin aikaisemmista musiikkitottumuksista. Haastattelun avulla tulevat musiikkituokiot voitiin suunnitella päiväkodin tarpeita vastaaviksi. Haastattelussa saatiin selvitettyä myös, millaisia soittimia päiväkodilla oli sekä millaisia tiloja tuokioissa oli mahdollista käyttää. Koin myös tärkeäksi, että haastattelun avulla haastatteluun osallistunut lastentarhanopettaja sai vaikuttaa tuleviin musiikkituokioihin kertomalla omat mielipiteensä.

Musiikkituokiot sujuivat suunnitelmien mukaisesti ja jokaisen tuokion teema oli onnistunut. Tuokiot suunniteltiin tarkoin, jolloin lopputulokseksi saatiin onnistuneita musiikkituokioita. Musiikkituokioiden onnistumisen kannalta oli tärkeää suunnitella tuokio lapsen näkökulmasta. Tuokioissa ohjaaja osallistui leikkeihin ja musisointiin lasten kanssa. Aikuisen osallistuminen sai lapset rentoutumaan ja osallistumaan aktiivisesti tuokioihin. Myös jokaisen lapsen henkilökohtainen huomioiminen oli tärkeää, sillä jokainen lapsi osallistui tuokioihin omalla tavallaan.

Tutkimuksen kannalta haastattelut olivat havainnoinnin ohella tärkeässä osassa, sillä haastatteluista saatiin tärkeää tietoa tutkimusta varten. Haastattelujen avulla myös tutkimuksen tekijä sai huomioita omasta toiminnastaan. Haastatteluissa saadut neuvot pyrittiin ottamaan tulevaisuudessa huomioon ja positiiviset kommentit antoivat varmuutta tuokioiden järjestämiseen. Loppuhaastattelun myötä sain vielä varmistuksen, että järjestämäni musiikkituokiot olivat olleet onnistuneita.

Musiikkituokioiden jälkeen lapsilta kerättiin palautetta tunnekorttien avulla. Tunnekortit haluttiin ottaa tutkimukseen mukaan, jotta lapset saivat kertoa oman mielipiteensä musiikkituokioista. Lapsilta saadun palautteen avulla oli mahdollista muuttaa tulevia tuokioita lapsille mieluisemmiksi. Jokaisella lapsella oli mahdollisuus kertoa oma mielipiteensä, mutta lapsilta saatu palaute ei ole välttämättä luotettavaa tutkimusmateriaalia. Toisen lapsen päätös saattoi vaikuttaa myös toisen lapsen päätökseen, lisäksi alle kouluikäisen lapsen saattoi olla vaikeaa ymmärtää kysyttyä kysymystä.

Mahdollinen jatkotutkimusaihe voisi liittyä siihen, miten musiikkituokioon osallistuvan lapsiryhmän koko vaikuttaa lapsen musiikilliseen oppimiseen ja kehitykseen. Tutkimuksessa voitaisiin tutkia oppiiko lapsi nopeammin yksin vai ryhmässä sekä vaikuttaako ryhmän koko jotenkin lapsen musiikilliseen kehitykseen. Olisi myös mielenkiintoista tutkia, kuinka eri puolella Suomea olevissa eri päiväkodeissa painotetaan musiikkikasvatusta.

LÄHTEET

- Ahonen, K. 2004. Johdatus musiikin oppimiseen. Tampere. Tammer-Paino Oy.
- Einon, D. 2003. Luova lapsi. Hämeenlinna. Karisto Oy.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2008. Tutkimushaastattelu: Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki. Yliopistopaino.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. Helsinki. Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Hongisto-Åberg, M., Lindeberg- Piironen, A. & Mäkinen, L. 1994. Musiikki varhaiskasvatuksessa- Hip hoi musisoi! Tampere. Tammer-Paino Oy.
- Kuula, A. 2006. Tutkimusetiikka. Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Jyväskylä. Gummerus Kirjapaino Oy.
- L 16.3.1973/239. Asetus lasten päivähoidosta. Säädös säädöstietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 19.9.2015
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730239>
- L 580/2015. Laki lasten päivähoidosta annetun lain muuttamisesta. Säädös säädöstietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 19.9.2015
<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2015/20150580>
- Lind, J. & Neuman, S. 1987. Musik i livets början. Stockholm. Berghs Förlag AB.
- Lindblom-Ylänne, S., Paavilainen, E., Pehkonen, L. & Ronkainen, S. 2011. Tutkimuksen voimasanat. Helsinki. WSOYpro Oy.
- Lindeberg-Piironen, A. 1994. Musiikki ja ääni osana persoonallisuuden kehittymistä. Teoksessa Lapsi keksii maailman uudelleen- Taide varhaiskasvatuksessa, 48–49. Toim. Surakka, T. Helsinki. Suomen kuntaliitto.
- Metsämuuronen, J. 2006. Laadullisen tutkimuksen perusteet. Teoksessa Laadullisen tutkimuksen käsikirja, 102. Toim. Metsämuuronen, J. Jyväskylä. Gummerus kirjapaino Oy.
- Provida. 2015. Viitattu 19.9.2015
http://www.provida.fi/tmp_provida_site_1.asp?sua=1&lang=1&s=1
- Ruokonen, I. & Rusanen, S. 2009. Esteettinen kasvattaja kulttuurisena kasvattajana. Teoksessa Taidekasvatus varhaiskasvatuksessa: iloa, ihmettelyä ja tekemistä, 10. Toim. Ruokonen, I., Rusanen, S. & Välimäki, A-L. Helsinki. Yliopistopaino Oy.

Ruokonen, I. 2001. Äänimaisemia ja ilmaisun iloa musiikin kielellä. Teoksessa Taiteen ja leikin lumous, 120–141. Toim. Karppinen, S., Puurula, A. & Ruokonen, I. Tampere. Tammer-Paino Oy.

Ruokonen, I. 2009. Musiikillista oppimisympäristöä luomaan. Teoksessa Taidekasvatus varhaiskasvatuksessa: iloa, ihmettelyä ja tekemistä, 22–29. Toim. Ruokonen, I., Rusanen, S. & Välimäki, A-L. Helsinki. Yliopistopaino Oy.

Ruokonen, I. 2011. Lapsen musiikillinen maailma. Teoksessa Varhaiskasvatuksen käsikirja, 122–134. Toim. Hujala, E. & Turja, L. Juva. Bookwell Oy.

Stakes. 2009. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Vaajakoski. Gummerus Kirjapaino Oy.

Terveysten ja hyvinvoinnin laitos. 2015. Varhaiskasvatus. Viitattu 15.10.2015 <https://www.thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/peruspalvelut/varhaiskasvatuspalvelut>

Uusikylä, K. 2001. Lapsen luovuus elää vapaudessa. Teoksessa Taiteen ja leikin lumous, 14–21. Toim. Karppinen, S., Puurula, A. & Ruokonen, I. Tampere. Tammer-Paino Oy.

Vilkka, H. 2006. Tutki ja havainnoi. Verkkojulkaisu. Helsinki. Tammi.

Welch, G. 2006. Singing and vocal development. Teoksessa the Child as musician, 313. Toim. McPherson, G. New York. Oxford University Press.

TUTKIMUSLUPALOMAKE LASTEN VANHEMMILLE

Hei!

Olen kolmannen vuoden sosionomiopiskelija Vaasan ammattikorkeakoulusta. Teen tällä hetkellä opinnäytetyöhöni liittyvää tutkimusta, jonka tarkoituksena on saada tietoa musiikkituokioiden merkityksestä lapselle sekä siitä, miten lasten käyttäytyminen muuttuu musiikkituokion aikana. Opinnäytetyön nimi on Musiikkituokion merkitys lapselle.

Tulen järjestämään kevään 2015 aikana yhteensä viisi musiikkituokiota Kalliokadun päiväkodissa. Jokaisessa musiikkituokiossa on erilainen teema. Musiikkituokioiden aikana havainnoin lapsia ja musiikin vaikutusta heihin. Havainnoinnin apuna käytän havainnointilomaketta, jonka täytän musiikkituokion päätyttyä. Tutkimus tehdään täysin anonyymisti, eikä tuloksissa selviä kenenkään henkilöllisyys eikä sukupuoli. Tutkimuksen valmistuttua tutkimusmateriaali hävitetään asianmukaisesti.

Valmis opinnäytetyö on nähtävissä internetistä osoitteesta www.theseus.fi.
Opinnäytetyön ohjaaja on lehtori Merja Kaminen.

Ystävällisin terveisin

Ida Lindroos

Lapseni _____ saa osallistua opinnäytetyön
tutkimusta varten järjestettäviin musiikkituokioihin

Huoltajan allekirjoitus: _____

HAVAINNOINTIKAAVAKE ITSEARVIOINTIIN

Tuokion numero: _____ Tuokion aihe: _____

Tuokioon osallistui _____ lasta ja _____ työntekijää

Työntekijä oli: lastentarhanopettaja lastenhoitaja ohjaaja

Monivalintakysymys:

1. Miten lapset suhtautuivat musiikkituokioon?

Innokkaasti	Ennakkoluuloisesti	Reippaasti
Huumorintajuisesti	Iloisesti	Kärsivällisesti
Kyllästyneesti	Pettyneesti	Vihaisesti
Pelokkaasti	Avoimesti	Väsyneesti

Avoimet kysymykset:

1. Miten lapset käyttäytyivät/ toimivat musiikkituokion aikana?

2. Millaisia tunteita musiikki lapsissa herätti?

3. Miten päiväkodin työntekijä joutui puuttumaan lasten toimintaan musiikkituokion aikana?

4. Miten lasten käyttäytyminen muuttui musiikkituokion aikana?

5. Millainen tunnelma lapsille jäi musiikkituokiosta? Lasten palaute.

Viimeisen tuokion jälkeen:

1. Miten kuvailisit havaintojasi lasten käyttäytymisen/toiminnan muutoksesta musiikkituokion aikana?

2. Minkälaisia eroja huomaisit tuokioiden välillä?

ALKUHAASTATTELULOMAKE

LASTENTARHANOPETTAJALLE

1. Millaista musiikkikasvatusta päiväkodissanne on? Kuka vastaa päiväkodin musiikkikasvatuksesta?

2. Miten musiikki näkyy päiväkodin arjessa?

3. Millaiset tilat ja välineet päiväkodillanne on musiikkitoimintaa varten?

4. Miten lastentarhanopettaja käyttää musiikkia työssään?

5. Millainen merkitys musiikilla on varhaiskasvatuksessa?

6. Miten lasten musiikillista osaamista pyritään tukemaan päiväkodissa?

7. Millaista lisätietoa kaipaisit päiväkodin henkilökunnalle musiikkikasvatukseen liittyen? Mitä päiväkodin musiikkitottumuksissa voisi muuttaa?

VÄLIHAASTATTELULOMAKE
LASTENTARHANOPETTAJALLE

1. Miten kuvailisit lapsen käyttäytymistä musiikkituokion aikana?

2. Miten lapsen toiminta muuttui musiikkituokion aikana?

3. Millaisia eroja oli lasten käyttäytymisen välillä? Esimerkiksi keskittymisongelmat, vilkkaus, ujous yms.

4. Toiveita/muutoksia seuraavaan musiikkituokioon?

Viimeisen musiikkituokion jälkeen:

1. Mitä huomioita nostaisit esiin, jos vertaisit ensimmäistä ja viimeistä musiikkituokiota? Entä kaikkia musiikkituokioita?

2. Millainen merkitys musiikkituokion teemalla oli lapsen käyttäytymisessä/toiminnassa?

3. Mitä hyötyä musiikkituokioista mielestäsi oli lasten musiikkikasvatuksen kannalta? Millaisia uusia ideoita tai tietoa musiikkituokioni toivat musiikkikasvatukseen liittyen?

LASTEN KANSSA KÄYTETTÄVÄT TUNNEKORTIT

